

ONOMASTICA DIN COMUNA ȘARU DORNEI, JUDEȚUL SUCEAVA (II)

ORTANSA ȘLINCU

Onomastik der Gemeinde Șaru Dornei, Bezirk Suczawa (II)

(Zusammenfassung)*

Die Studie *Onomastik der Gemeinde Șaru Dornei, Bezirk Suczawa (II)* präsentiert ein Kapitel aus der methodisch-wissenschaftlichen Arbeit *Die Lokalonomastik (im Neagra Șarului-Tal) – Erziehungsmittel in rumänischer Sprache und Literatur in der Mittelschule*, die die Verfasserin 1985 unter der Leitung des Lektors Dr. Ioan Lobiuc für ihre Lehramtprüfung vorbereitet hat. Es werden historische, ethnographische, demographische und geographische Informationen über die erforschte Region behandelt. Die Daten werden dann im historischen Kontext, mit Bezug auf Dokumente der mittelalterlichen und modernen Lokalgeschichte präsentiert.

Die vorliegende Studie gehört zu einer institutionellen Forschungsrichtung, die die Zeitschrift „Analele Bucovinei” seit mehreren Jahren hauptsächlich aus der Perspektive der Kenntnis und Verwertung unsers Kulturerbe fördert: Nicolai Grămadă, *Studii de toponimie minoră* (I), I. Jg., Nr. 2, Juli-Dezember 1994, S. 385–422; Vasile Hasna, *Observații lingvistice asupra toponimiei comunei Straja*, I. Jg., Nr. 2, Juli-Dezember 1994, S. 423–450; Nicolai Grămadă, *Studii de toponimie minoră* (II), II. Jg., Nr. 1 (3), Januar-Juni 1995, S. 123–139; Nicolai Grămadă, *Studii de toponimie minoră* (III), II. Jg., Nr. 2 (4), Juli-Dezember 1995, S. 383–399; Nicolai Grămadă, *Studii de toponimie minoră* (IV), III. Jg., Nr. 1 (5), Januar-Juni 1996, S. 131–146; Nicolai Grămadă, *Studii de toponimie minoră* (V), III. Jg., Nr. 2 (6), Juli-Dezember 1996, S. 401–430; Ion Popescu-Sireteanu, *Toponimia comunei Sucevița*, VIII. Jg., Nr. 1 (16), Januar-Juni 2001, S. 105–150; Catinca Agache, *Toponime din comuna Mitocul Dragomirnei*, X. Jg., Nr. 1 (20), Januar-Juni 2003, p. 195–213; Ion Popescu-Sireteanu, *Toponimia satelor Calafindești, Șerbăuți și Călinești*, XVI. Jg., Nr. 1 (32), Januar-Juni 2009, S. 127–138; Ion Popescu-Sireteanu, *Toponimia satului Grănicești*, XVI. Jg., Nr. 2 (33), Juli-Dezember 2009, S. 467–478; Ion Popescu-Sireteanu, *Toponimia comunei Dornești, județul Suceava*, XVII. Jg., Nr. 2 (35), Juli-Dezember 2010, S. 519–527; Carmen-Rodica Chelba, *Toponimia comunei Vicovu de Jos* (I), XVIII. Jg., Nr. 2 (37), Juli-Dezember 2011, S. 471–492 und im XIX. Jg., Nr. 1 (38), Januar-Juni 2012, S. 145–159; Ortansa Șlincu, *Onomastik der Gemeinde Șaru Dornei, Bezirk Suczawa* (I), XXII. Jg., Nr. 1 (44), Januar-Juni 2015, S. 223–245.

* Traducere: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Onomastik, Toponymie, Lokalforschung, historischer Kontext, wissenschaftlicher Beitrag, Forschungsrichtung, Kenntnis und Verwertung der Bukoowiner Kulturerbe.

6. Glosarul toponimic al localităților

a. Hidronime

1. *Apa Răși* (Apa Rece) (substantiv + adjectiv), izvor cu apă foarte rece, situat pe *Culmea Șărbii*, de unde izvorăște *Pârâul Granița*. Apa este foarte rece în tot timpul anului, deoarece izvorul este situat la altitudine mare.

Et.: ent. *apă* (<lat. *aqua*, DM, 35) + ADJ. *rece* (<lat. *recens*, DEX, 784).

2. *Dumitrélu Hâiti* (*Dumitrelul Haitei*) (antroponim + substantiv), pârâu ce izvorăște din *Culmea Bâtcii*, parcurge 2 km și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la numele unui negustor care cumpăra păduri, numit *Dumitru*, aici un diminutiv, *Dumitrel*. Pe o hartă oficială apare ca *Pârâu Zgomotos*, probabil datorită zgomotului produs de apă.

Et.: antroponim (în cazul nominativ cu articolul hotărât postpus) + substantivul *haită* (< magh. *hajta*, DM, 353).

3. *Dumitrélu Măre* (*Dumitrelul Mare*) (antroponim + adjectiv), pârâu ce izvorăște de sub vârful *Pietrosu*. Se unește cu *Dumitrelul Mic* și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la numele unui negustor, numit *Dumitru*, aici un diminutiv, *Dumitrel*. Pe o hartă oficială mai veche apare ca *Pârâul Cristalîn*, deoarece are o apă limpede, curată și rece.

Et.: antroponim (în cazul nominativ cu articolul hotărât postpus) + adj. *mare* (< lat. *marā, -is*, DEX, 523).

4. *Dumitrélu Mic* (*Dumitrelul Mic*) (antroponim + adjectiv), pârâu ce izvorăște de sub vârful *Pietrosu*, se unește cu *Dumitrelul Mare* și se varsă în *Neagra*. Denumirea, idem ca la *Dumitrelul Mare*.

Et.: antroponim (cu articolul hotărât postpus) + adj. *mic* (< lat. **miccus*, DM, 497).

5. *Hăita* (toponim), pârâu, afluent principal al râului *Neagra*. Izvorăște de sub vârful *Pietrosu*, parcurge 10 km și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea vine de la apelativul *hait*, apă stăvilită pentru a pune plutele în mișcare. Altă explicație ar fi aceea că în această zonă împădurită se găseau, altădată, multe haite de lupi. Denumirea oficială care apare pe hartă este *Pârâul Alb*, datorită faptului că era învolburat, înspumat.

Et.: *haită* (< magh. *hajta*, DM, 353).

Et.: *hait* (< ucr. *hat*).

6. *Hâgiu Măre (Hagiul Mare)* (apelativ + adjectiv), pârâu ce izvorăște de sub *Bâtcile Haitii*, parcurge 3 km și se varsă în *Neagra*. Denumirea vine de la numele unui turc, *Hagiu*, care se ocupa cu exploatarea lemnului înainte de 1877.

Et.: *hagiu* (< tc. *haci*, DM, 353, cf. Iordan, TR, 242; DOR, 73) + adj. *mare* (lat. *mare*, -is, DEX, 523).

7. *Hâgiu Mic (Hagiul Mic)* (apelativ + adjectiv), pârâu ce izvorăște de sub *Bâtcile Haitii*, parcurge 1,5 km și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea, idem ca la *Hagiul Mare*.

Et.: *hagiu* + adj. *mic* (<lat. **miccus*, DM, 497).

8. *Hârla* (apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Pietrele Hârlei*, parcurge 7 km și se varsă în *Pârâu cu Pește*. Denumirea vine de la culmea cu același nume, *Hârla*. Etimologie necunoscută printre locuitorii zonei anchetate. N. A. Constantinescu, în DOR, 295, propune *hârlă*, substantiv, „scroafă”, cu care nu putem fi de acord. I. Pătruț, OR, 70: „provine de la un *Hârle(a)*, pe care îl leg de antroponimele *Hâra*, *Hâre*, *Hârea*”.

Et.: apel. *hârlă*, cf. ucr. *hyrlo* (și „izvor”), dar și „loc de vărsare, de afluență”.

9. *Izvóru lu Bandalău (Izvorul lui Bandalău)* (entopic + articol hotărât + antropic), pârâu ce izvorăște de sub *Buza Șărbii* și, împreună cu alte două izvoare, formează pârâul *Sărișoru Mare*. Denumirea vine de la numele proprietarului de teren din zonă, *Bandalău*, care are urmași și azi.

Et.: ent. *izvor* (< v. sl. *izvorŭ*, DEX, 446) + antroponim (în genitiv cu articolul hotărât antepus).

10. *Izvóru Dzîmbrului (Izvorul Zimbrului)* (entopic + apelativ), denumirea izvorului *Pârâului Roș*. Denumirea vine de la zimbrii care trăiau odinioară pe aceste meleaguri împădurite.

Et.: ent. *izvor* + apel. *zimbru* (< v. sl. *zonbrŭ*, cf. DEX, 446; cf. Iordan, TR, 377).

11. *Jdeábu Rău (Jgheabul Rău)*, pârâu ce izvorăște de sub *Picioru Babei*, parcurge un km și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea vine de la terenul din jur, care este foarte accidentat.

Et.: ent. *jghiab* (<v. sl. *žlěbŭ*, DM, 436; cf. Iordan, TR, 49: *Zghiab(ul)*) + adj. *rău* (lat. *reus*, DM, 697).

12. *La Homoáncă* (prep. + apelativ), loc unde se aduna apa pentru a da drumul plutelor, în vremea când se practica plutăritul pe râul *Neagra*. Locul este situat pe pârâul *Neagra*, între satele *Neagra Șarului* și *Gura Haitii*.

Et.: apel. *homoáncă* cu prepoziția la în acuzativ (de origine obscură).

13. *Neagra* (toponim), râu ce izvorăște din *Munții Călimani*, de la poalele unei culmi ce unește vârfurile *Iezer* cu *Voivodeasa*. Parcurge în jur de 42 km și se varsă în râul *Bistrița*, mai jos de localitatea *Gura Negri*. Denumirea, potrivit informatorilor, vine de la culoarea neagră a pietrelor din albia sa. Toponimul are la bază adjectivul *negru* (forma de feminin).

În legătură cu această denumire există și o legendă: „Negrea Basarab era foarte bogat și domn stăpânitor peste *Țara Moldovei*, dar toată bogăția sa nu plătea nimic pe lângă frumusețea fiicei sale, *Neagra*. Vestea i s-a dus până departe, încât nu se putea descotorosi de pețitori, căci *Neagra* nu vroia deloc să se mărite. Ba la urmă, un păgân ce vroia s-o ia, porni cu război contra tatălui ei. Au fost nevoiți să le iasă înainte cu oaste, iar *Neagra* nu se lăsă, fiind indignată că un străin vine să-i ceară mâna, ci porni și ea călare, la război, alături de tatăl ei. Unde era lupta mai amarnică, ea acolo se băga, până ce, văzând în mijlocul dușmanilor pe pețitorul ei, se repezi și-i tăie capul. Păgânii acum puseseră[mă] mâna pe tron și pe țară. Tatăl și fata, adunându-și oaste, alung[ar]ă dușmanul, dar fata [fu] pândită de tatăl pețitorului, care cu o săgeată îi răni pieptul. Omorătorul deodată scăpă, dar apoi fu omorât. *Neagra* fu dusă până la pârâul cu al ei nume, unde femeii, dezbrăcând-o și spălând-o în bocete, apa râului deveni neagră și de atunci s-a numit pârâul acela *Neagra*, iar poiana unde fu ea îmbrăcată s-a numit *Poiana Negrii* până azi”¹.

Aceeași legendă este culeasă și de S. Fl. Marian².

Et.: top. *Neagra*, *Negru* (< lat. *niger*, *nigra*, DM, 536; cf. Iordan, TR, 116: *Neagra* (general; 117: derivate).

14. *Pîrîu Alb (Pârâul Alb)* (entopic + adjectiv), denumire a *Haitei*, existentă pe o hartă oficială mai veche.

Et.: ent. *pârâu* (< alb. *pârrus*, DEX, 699) + adj. *alb* (lat. *albus*, DM, 17).

15. *Pîrîu Amăr (Pârâul Amar)* (entopic + adjectiv), pârâu ce izvorăște din *Fundu Roșia*, parcurge 2 km și se varsă în *Pârâu Pinului*. Denumirea vine de la gustul apei, care este amar. O altă denumire este aceea de *Pârâu Puturos*, deoarece apa are un miros persistent din cauza zăcământului de sulf aflat în apropiere. Nu este exclus ca această denumire să fie mai veche decât prima.

Et.: ent. *pârâu* + adj. *amar* (lat. *amarus*, DEX, 28; cf. Iordan, TR, 107: *Amar* și cu derivatele).

16. *Pîrîu de Aramă (Pârâul de Aramă)* (entopic + loc. adj.), pârâu ce izvorăște de sub *Dealul Negru*, parcurge 1,5 km și se varsă în *Sărișoru Mic*. Denumirea sa vine de la culoarea ruginie a apei, care presupune existența unui zăcământ de aramă.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *aramă* (< lat. *aeramen*, DM, 38, locuțiune adjectivală).

17. *Pîrîu Băbi (Pârâul Babei)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște din *Piciorul Babei*, parcurge 2,5 km și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la niște stânci pleșuve aflate în locul de unde izvorăște, numite *Babe*.

Et.: *pârâu* + apel. *babă* (< bg., scr.; ucr. *baba*, DEX, 69).

18. *Pîrîu lu Bandalău (Pârâul lui Bandalău)* (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Bâtca Bogenilor*, parcurge 1,5 km și se varsă în *Sărișoru Mare*.

¹ Elena Niculiță-Voronca, *Poiana Negrii*, în volumul Tony Brill, *Legende geografice românești*, București, Editura pentru Turism, 1974, p. 45.

² S. Fl. Marian, *Poiana Negrii*, în volumul S. Fl. Marian, *Legende istorice din Bucovina*, ediție îngrijită de Paul Leu, Iași, Editura Junimea, 1981, p. 107–117.

Denumirea vine de la numele unui proprietar de teren, *Bandalău*, care are și azi urmași.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv, cu articolul hotărât postpus).

19. *Pîrîu Bisăriși (Pârâul Bisericii)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub niște stânci care seamănă cu turlele unei biserici. Parcurge 4 m și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea sa vine de la stâncile de sub care izvorăște. Credem că este vorba de o creație locală, pe baza asemănării stâncilor cu turlele bisericii.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *biserică* (< lat. *basilica*, DM, 81; cf. Iordan, TR, 232: *Biserica* și cu derivate).

20. *Pîrîu Bîrsănsi (Pârâul Bîrsăncii)* (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Andrienilor*, parcurge 0,5 km și se unește cu *Pârâu Juncanilor*, după care se varsă în *Sărișoru Mare*. Denumirea vine de la numele unei văduve, *Bârsanca*, format de la antroponimul masculin *Bârsanul* care are teren în zonă.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (femininul de la antroponimul masculin *Bârsanu*, în genitiv cu articol hotărât postpus).

21. *Pîrîu Bîrloăgilor (Pârâul Bârloagelor)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Bârloagelor*, parcurge 0,5 km și se varsă în *Pârâu Hârjoaica*. Denumirea vine de la locul stâncos, sălbatic, unde-și făceau animalele sălbatice ascunzișuri (bârloage).

Et.: ent. *pârâu* + apel. *bârlog* (< v. sl. *brŭlogŭ*, DM, 83; cf. Iordan, TR, 389: *Bârlogul*, *Bârloaga*).

22. *Pîrîu lu Bunduc (Pârâul lui Bunduc)* (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Pietrele Hârlei*, parcurge 3 km și se varsă în *Hârla*. Denumirea vine de la porecla proprietarului de teren din zonă, *Drancă*, poreclit *Bunduc*.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (substantiv în genitiv cu articol hotărât antepus).

23. *Pîrîu Bunġegósu (Pârâul Bungegosu)* (entopic + adjectiv), pârâu ce izvorăște din locul numit *Săștină*, parcurge 2 km și se varsă în *Sărișoru Mic*. Denumirea vine de la *bungeag*, un fel de mușchi ce se găsește din abundență pe aceste locuri.

Et.: ent. *pârâu* + adj. *bungegos* (< apel. *bungeag*, „covor de mușchi”, cf. scr. *bučak*, DEX, 104).

24. *Pîrîu Cováta (Pârâul Covata)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Picioru Babei*, parcurge 2 km și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la albia sa, care seamănă cu o covată.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *covată* (< tc. *kovata*, *kuvata*, DEX, 205).

25. *Pîrîu Cocóșilor (Pârâul Cocoșilor)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Tamău*, parcurge 1,5 km și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la cocoșii de munte, care se găseau altădată aici în număr mare.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *cocoș* la genitiv plural cu articolul hotărât postpus (< bg., sb., ucr. *kokoš*, DM, 163).

26. *Pîrîu Cristalín* (*Pârâul Cristalín*) (entopic + adjectiv), denumire a *Dumitrelului Mare*, existentă pe o hartă oficială mai veche.

Et.: ent. *pârâu* + adj. *cristalin* (< fr. *cristalinn*, DEX, 210).

27. *Pîrîu Dréptu* (*Pârâul Dreptul*) (entopic + adjectiv), pârâu ce izvorăște de sub *Picioru Babei*, parcurge 2 km și se varsă în *Haita*. Denumirea sa vine de la cursul său în linie dreaptă.

Et.: ent. *pârâu* + adj. *drept* (< lat. *directus*, DEX, 281; cf. Iordan, TR, 112: *Dreptu* și cu derivate).

28. *Pîrîu Fágului* (*Pârâul Fagului*) (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Dealul Negru*. Denumirea sa vine de la un fag mare, care creștea la izvorul său. De asemenea, pe terenul din jur, crește și azi mult fag.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *fag* (< lat. *fagus*, DEX, 321, cf. Iordan, TR, 66–67; *Fagi* și cu derivatele).

29. *Pîrîu di su Frúnți* (*Pârâul de sub Frunți*) (entopic + prepoziție + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Runcului*, parcurge 2 km și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea vine de la locul numit *Frunțile Runcului*, adică partea din față a *Culmii Runcului*.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *frunte* (< lat. *frons*, -ntis, DM, 320).

30. *Pîrîu lu Giorgîlă* (*Pârâul lui Georgilă*) (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Znopului*, parcurge 1,5 km și se varsă în *Sărișoru Mic*. Denumirea vine de la un fost proprietar de teren din zonă, *George* sau *Gheorghe*, aici, un augmentativ.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (substantiv în genitiv, cu articolul hotărât antepus).

31. *Pîrîu Gránița* (*Pârâul Granița*) (entopic + apelativ), denumire a *Pârâului Hotarului*.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *graniță* (< bg., scr. *granica*, DEX, 381; cf. Iordan, TR, 74: *Granița*, *Hranița* și cu derivatele, 73: *Hotarele* și cu derivate). Vezi *Pârâu Hotarului*.

32. *Pîrîu Hîrjoáica* (*Pârâul Hârjoaica*) (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub culmea *Piatra Lată*, parcurge 6 km și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea vine de la cursul său în formă de cârjă și i se spunea *La Cîrjoaica*; astăzi a devenit *Hârjoaica*. Altă explicație: ar veni de la porecla unei bătrâne, *Hîrja*, în formă feminină, *Hârjoaica*.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *cârjoaie* („cotitură a unui drum, serpentină”, *cârje* + suf. -oaie).

33. *Pîrîu Hotárului* (*Pârâul Hotarului*) (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de la *Apa Rece*, parcurge 6 km și se varsă în *Sărișoru Mic*. Denumirea vine de la faptul că acest pârâu a fost graniță naturală cu Imperiul Austro-Ungar.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *hotar* (< magh. *határ*, DEX, 407). Vezi *Pârâu Granița*.

34. *Pîrîu Jídánului* (*Pârâul Jidanului*) (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub culmea *Hârlei*, parcurge 3 km și se varsă în *Haita*. Informatorii nu

știu de ce se cheamă așa, deoarece n-a locuit niciun evreu pe aici. O altă părere ar fi că se cheamă *Pârâu Jâtanului*, *jâtan* însemnând uriaș, dar nu am găsit în dicționar un apelativ de genul acesta, etimologia rămânând necunoscută.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *jâdan* (în genitiv cu articolul hotărât postpus).

35. *Pîrîu Juncănilor* (*Pârâul Juncanilor*) (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Preluca lui Drancă*, parcurge 2 km și se varsă în *Sărișoru Mare*. Denumirea vine de la antroponimul *Juncu*, deoarece sunt mulți oameni cu acest nume, care au teren în zonă.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus).

36. *Pîrîu Magănelui* (*Pârâul Maganului*) (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Maganului*, parcurge 3 km și se varsă în *Râul Neagra*. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar de teren *Maganu*, fără urmași astăzi.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus; cf. DOR, 314: *Maganu*).

37. *Pîrîu Măre* (*Pârâul Mare*) (entopic + adjectiv), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Maganului*, parcurge 7 km și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea se explică prin faptul că are un bazin mare, pante reduse și debit mare la viituri.

Et.: ent. *pârâu* + adj. *mare* (< lat. *mare*, *-is*, DEX, 523).

38. *Pîrîu Melinténilor* (*Pârâul Melintenilor*) (entopic + antroponim), denumire relativ nouă a *Pârâului Țarcanilor*, dat după numele noilor proprietari din zonă.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus).

39. *Pîrîu de Munte* (*Pârâul de Munte*) (entopic + apelativ), denumirea oficială, ce figurează pe hartă, a *Pârâului Tamău*.

Et.: ent. *pârâu* + apel. *munte* cu prepoziție în acuzativ (< lat. *mons*, *-tem*, DEX, 576).

40. *Pîrîu Oneștilor* (*Pârâul Oneștilor*) (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Piatra Oneștilor*, parcurge 2 km și se varsă în *Sărișoru Mic*. Denumirea vine de la numele foștilor și actualilor proprietari de teren, *Oanea*.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus).

41. *Pîrîu lu Ortóanu* (*Pârâul lui Ortoanu*) (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Bârloagelor*, parcurge 2 km și se varsă în *Pârâu Hârjoaica*. Denumirea vine de la numele foștilor și actualilor proprietari de teren din zonă.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv singular cu articolul hotărât antepus).

42. *Pîrîu Păltinu* (*Pârâul Paltinul*) (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Picioru Tamăului*, parcurge 4 km și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la apelativul *Paltin*, deoarece odinioară, creștea mult paltin în zona respectivă.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *paltin* (< lat. *platanus*, DM, 579; cf. Iordan, TR, 85: *Paltina* și cu derivatele; 392: *Paltin*).

43. *Pîrîu Păstrăvului (Pârâul Păstrăvului)* (entopic + apelativ), denumirea *Pârâului Panacu*, ce există pe o hartă mai veche.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *păstrăv* (< bg. *păstrăva*, DEX, 668). Vezi *Pârâu Panacu*.

44. *Pîrîu Panăcu (Pârâul Panacu)* (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Hârlei*, parcurge 6 km și se varsă în *Hârla*. Denumirea vine de la un mare proprietar de teren, numit *Panac*, care nu are urmași astăzi. O denumire oficială existentă pe hartă este *Pârâu Păstrăvului*, probabil fiindcă era bogat în pește.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (DOR, 125; *Panacu* v. *Pan.* II. Cu sufixe: *Panac* // -us; -it).

45. *Pîrîu Păltiniș (Pârâul Păltiniș)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Mărișel*, parcurge 4 km și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la *Paltin*, care creștea din belșug pe acele locuri, cu mulți ani în urmă.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *păltiniș* (format din *paltin* + suf. -iș).

46. *Pîrîu Pădurețu (Pârâul Pădurețu)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub stâncile *Pădurețu*, parcurge 2,5 km și se varsă în *Haita*. La izvorul său era odinioară un măr sălbatic, un pădureț, de aceea se spunea că izvorăște *La Pădurețu* și așa s-a numit și apa.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *pădureț*, *pădure* + suf. -eț, DM, 593; cf. Iordan, TR, 85–88: *Pădure (Pădurea)* și cu derivatele.

47. *Pîrîu cu Pêște (Pârâulcu Pește)* (entopic + prepoziție + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Pietrele Hârlei*, parcurge 8 km și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea vine de la faptul că era foarte bogat în pește, în special păstrăv.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *pește* (< lat. *piscis*, DM, 610; cu prepoziție în acuzativ).

48. *Pîrîu Pînului (Pârâul Pînului)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Bâtcile Dumitreului*, parcurge 3 km și se varsă în râul *Neagra*. Denumirea vine de la pin, care crește din abundență în zonă.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *pîn* (< lat. *pinus*, DM, 617).

49. *Pîrîu Pîlcului (Pârâul Pîlcului)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște din locul numit *Piatra Lată*, parcurge 2 km și se varsă în *Neagra*. Denumirea vine de la un pâlc de copaci ce a rămas la izvorul său, după ce a fost tăiată pădurea din jur.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *pâlc* (< v. sl. *plūkŭ*, DM, 623).

50. *Pîrîu Pópi (Pârâul Popii)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște din locul numit *La Hunești*, parcurge 2 km, se varsă în râul *Neagra*. Denumirea vine de la substantivul comun *popă*, deoarece un preot avea teren în zona respectivă.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *popă* (< v. sl. *popŭ*, DM, 641; cf. Iordan, TR, 242: *Popa* și cu derivatele).

51. *Pîrîu Pricobénilor (Pârâul Pricobenilor)* (entopic + antroponim), denumire veche a *Pârâului Sfâcanilor* după numele foștilor proprietari de teren.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus).
Vezi *Pârâu Sfâcanilor*.

52. *Pîrîu Puturósu (Pârâul Puturosul)* (entopic + adjectiv), o altă denumire a *Pârâului Amar*, care vine de la mirosul persistent al zăcământului de sulf aflat în apropiere.

Et.: ent. *pârâu* + adjectivul *puturos* (< *putoare* + suf. *-os*, DEX, 765). Vezi *Pârâu Amar*.

53. *Pîrîu Róș (Pârâul Roșu)* (entopic + adjectiv), pârâu ce izvorăște de sub *Pietrele Roșii*, parcurge 6 km și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la culoarea apei, ruginie, determinată de existența unui minereu. O explicație mai recentă a denumirii ar fi că, în Primul Război Mondial, au avut loc aici lupte puternice și a curs atâta sânge, încât apa s-a făcut roșie.

Et.: ent. *pârâu* + adjectivul *roșu* (< lat. *roseus*, DEX, 816; cf. Iordan, TR, 124: *Roșa* și cu derivatele; cf. DOR, 363: *Roș* și cu derivatele).

54. *Pîrîu Rúncúlui (Pârâul Runcului)* (entopic + apelativ), pârâu ce se formează prin unirea a două pâraie mai mici: *Pârâu Sfâcanilor* și *Pârâu Țarcanilor*. Acestea se unesc *Între Pâraie (În Fundac)* și formează *Pârâu Runcului*. Acesta se varsă în râul *Neagra*, după ce parcurge 3 km. Denumirea vine de la un teren defrișat, numit *runc*, pe care îl străbate pârâul.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *runc* (< lat. *runcus*, DM, 729; cf. Iordan, TR, 23).

55. *Pîrîu Scúrtu (Pârâul Scurtul)* (entopic + adjectiv), pârâul ce izvorăște de sub *Bâtcî*, parcurge 1 km și se varsă în *Haita*. Denumirea vine de la faptul că are cursul foarte scurt.

Et.: ent. *pârâu* + adjectivul *scurt* (< lat. *excurtus*, DM, 754; cf. Iordan, TR, 127: *Scurta* și cu derivatele: 320. *Scurta* și cu derivatele).

56. *Pîrîu Sfícánilor (Pârâul Sfâcanilor)* (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Șărbii*, parcurge 4 km și se unește cu *Pârâu Țarcanilor*. Denumirea vine de la numele actualilor proprietari de teren din zonă.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus).
Vezi *Pârâu Pricobenilor*.

57. *Pîrîu Spîndzului (Pârâul Spânzului)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub vârful *Spânzului*, parcurge un km și se unește cu *Pârâul Vlejenilor*, iar după un km se varsă în *Sărișoru Mic*. Denumirea vine de la o plantă numită spânz, ce crește în zonă.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *spânz* (etimologie necunoscută, DEX, 883).

58. *Pîrîu Tamău (Pârâul Tamău)* (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște din locul numit *Fața cu Pietre*, parcurge 4 km și se varsă în *Haita*. Informatorii nu cunosc de unde vine denumirea.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (etimologie obscură). Vezi *Pârâu de Munte*.

59. *Pîrîu Tárnița (Pârâul Tarnița)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub o culme apropiată de vârful *Tamău*, parcurge 4 km și se varsă în *Haita*. Culmea de sub care izvorăște se aseamănă cu o tarniță (o șa) și de aici vine denumirea apei.

Denumirea oficială, care figurează pe o hartă veche, este *Pârâu Tulbure*, deoarece probabil are apa mereu tulbure.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *tarniță* (< ucr. *tarnic 'a*, DM, 847; cf. Iordan, TR, 45: *Tarnița* și cu derivatele). Vezi *Pârâu Tulbure*.

60. *Pîrîu Tûlbure (Pârâul Tulbure)* (entopic + adjectiv), denumire oficială, ce figurează pe hartă, a *Pârâului Tarnița*.

Et.: ent. *pârâu* + adjectivul *tulbure* (< lat. *turbidus*, DEX, 979).

61. *Pîrîu Țârcanilor (Pârâul Țârcanilor)* (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște de sub *Culmea Șărbii*, parcurge 3 km și se unește cu *Pârâu Sfâcanilor*. Denumirea vine de la numele foștilor proprietari de teren din zonă. Astăzi se numește *Pârâu Melintenilor*.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus). Vezi *Pârâu Melintenilor*.

62. *Pîrîu Vlejénilor (Pârâul Vlejenilor)* (entopic + antroponim), pârâu ce izvorăște din *Groapa lui Damian*, parcurge 2 km și se unește cu *Pârâul Spânzului*, apoi se varsă în *Sărișoru Mic*. Denumirea vine de la foștii proprietari de teren, *Vleju*, care au urmași și astăzi.

Et.: ent. *pârâu* + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus).

63. *Pîrîu Znopului (Pârâul Znopului)* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub vârful *Cârpenilor*, parcurge 2 km și se varsă în *Sărișoru Mic*. Etimologie necunoscută printre informatori.

Et.: ent. *pârâu* + apelativul *snop* (< sl. *snopŭ*, DEX, 873).

64. *Pîrîu Zgomotós (Pârâul Zgomotos)* (entopic + adjectiv), denumire oficială, existentă pe o hartă veche, a *Dumitrelului Haitei*.

Et.: ent. *pârâu* + adjectivul *zgomotos* (*zgomot* + suf. *-os*, scr. *glomot*, DEX, 1 044).

65. *Sărișóru Mic (Sărișorul Mic)* (toponim + adjectiv), pârâu ce izvorăște de la *Coada Șărbii*, parcurge 6 km și se varsă în *Șărișoru Mare*.

Et.: *Sărișoru* (vezi oiconimele s. v. *Șar*; MDGR, 508: *Sărișorul-Mic*, pârâu, județul Suceava; e format din 4 pârâiașe, numite *Sărișoare*, ce ies de sub munții *Șărba* și *Straja*; după un curs de aproape 7 km, în care a învârtit o moară, se varsă în *Sărișorul-Mare*) + adj. *mare* (< lat. *mare*, *-is*, DEX, 523).

66. *Sărișóru Máre (Sărișorul Mare)* (toponim + adjectiv), pârâu ce izvorăște de sub *Buza Șărbii*, parcurge 6 km și se varsă în *Neagra*. Are la bază trei izvoare: *Izvorul lui Jonea*, *Izvorul lui Pleșca*, *Izvorul lui Bandalău*. Denumirea sa este un derivat de la cuvântul *Șar*, *Sarișor*.

Pentru etimologia cuvântului vezi oiconimele, s. v. *Șar*. MDGR, 508: „*Sărișorul-Mare*, pârâu, județul Suceava. Izvorăște din *Fundul-Șărbei*, din două pârâiașe: *Apa-Rece* și *Izvorul-Mare*; după 10 km de curs, în care a învârtit două moriște, se aruncă în *Șarul*. Are de tributuar pe *Sărișorul-Mic*”.

b. Oronime

1. *Bîtca Andriénilor (Bâtca Andreienilor)* (entopic + antroponim), bâtcă situată la nord-vest de satul *Sărișoru Mare*. Denumirea vine de la antroponimul *Andrei*, numele foștilor și actualilor proprietari de teren din zonă.

Et.: ent. *bâtcă* („măgură”, DM, 83; cf. Iordan, TR, 34: *Bâtca, Bâtcile*, singure și cu determinative; *bâtcă*, „munte mic”; pantă stearpă a unui munte expusă la soare; vârf de colină, de origine necunoscută) + antroponim (în genitiv plural cu articolul hotărât postpus). Apelativul *bâtcă* este socotit termen de substrat (geto-dac).

2. *Bésu lu Pinte*a (*Beciul lui Pinte*a) (entopic + antroponim), groapă adâncă situată la poalele vârfului *Lucaciu*, în partea de nord. Se spune că acolo aveau adăpost haiducul *Pinte*a și ortacii săi, veniți pe aceste meleaguri, din *Maramureș*. Acest haiduc știa să cânte foarte frumos din fluier. Se întâlnește în pădure cu o bătrână, care-i dăruise un fluier și care-i spusese să cânte din el, dar să nu se uite în urmă după ce se va despărți de ea. Haiducul nu a rezistat și s-a uitat în urmă, dar în acel moment ar fi orbit. În schimb, a început să cânte atât de frumos, că după fluierul său jucau toate satele de la poalele *Șărbii*.

Et.: ent. *beci* („pivniță, închisoare”, et. necunoscută, DEX, p. 811 + antroponim (în genitiv singular, cu articolul hotărât antepus).

3. *Bîtca Bandalăilor (Bâtca Bandalăilor)* (entopic + antroponim), bâtcă ce este situată la est de *Culmea Șărbii*. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar de teren, *Bandalău*, care are urmași și azi.

Et.; ent. *bâtcă* + antroponim (în genitiv plural, cu articolul hotărât postpus).

4. *Bîtca Boğénilor (Bâtca Bogenilor)* (entopic + antroponim), bâtcă ce este situată la nord de *Bâtca lui Ciorigă*. Denumirea vine de la porecla unei bătrâne, *Bogeo*ai, străbunica unor bătrâne de azi, care au teren în apropiere.

Et.: *bâtcă* + antroponim (în genitiv plural, cu articolul hotărât postpus).

5. *Bîtca Isăsénilor (Bâtca Isăcenilor)* (entopic + antroponim), bâtcă situată lângă *Culmea Șărbii*, la est față de aceasta. Denumirea vine de la numele unui proprietar de teren din zonă, *Isache*, care are urmași și azi.

Et.: *bâtcă* + antroponim (la genitiv plural, cu articolul hotărât postpus).

6. *Bîtca Nitúșilor (Bâtca Nitucilor)* (entopic + antroponim), bâtcă situată la est de *Culmea Șărbii*. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar de teren, *Nituc*, fără urmași astăzi.

Et.: ent. *bâtcă* + antroponim (în genitiv plural, cu articolul hotărât postpus).

7. *Bîtca lu Pavaluț (Bâtca lui Păvăluț)* (entopic + antroponim), bâtcă situată la est de *Culmea Șărbii*. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar de teren, *Pavel*, aici un deminutiv, *Păvăluț*.

Et.: ent. *bâtca* + antroponim (în genitiv singular, cu articolul hotărât antepus).

8. *Bîtca lu Șorígă (Bâtca lui Ciorigă)* (entopic + antroponim), bâtcă situată la confluența *Pârâului Juncanilor* cu *Pârâul Bârsăncii*. Denumirea vine de la

porecla unui proprietar de teren, *Ciorigă*, care se numea *Crăciun*. Astăzi denumirea a dispărut, deoarece *Crăciun* n-are urmași și oamenii spun simplu acestui loc: *La Bâtcă*.

Et.: ent. *bâtcă* + antroponim (în genitiv singular, cu articolul hotărât antepus).

9. *Búdză Șărbgii (Buza Șărbii)* (entopic + toponim), sub această denumire este cunoscută partea de est a *Culmii Șărba*, de unde pleacă cele trei izvoare, ce formează pîrîul *Sărișorul Mare*.

Et.: ent. *buză* + (alb. *buză*, „culme a unui deal, a unui pisc”, DEX, 107; cf. Iordan, TR, 19: *Buza* și cu derivatele, printre care și *Buza-Șărbei*) + toponim *Șărba* (vezi oronimul *Șărba*).

10. *Coáda Șărbgii (Coada Șărbei)* (entopic + toponim), sub această denumire este cunoscută partea de nord a culmii *Șărba*.

Et.: ent. *coadă* (lat. *coda*, DEX, 166; cf. Iordan, TR, 20: *Coada* și cu derivatele) + toponim *Șărba* (vezi oronimul *Șărba*).

11. *Cúlmea Bîrloágelor (Culmea Bârloagelor)* (entopic + apelativ), culme stâncoasă situată între *Pârâu Sfăcanilor* și *Pârâu cu Pește*. Denumirea vine de la bârloagele animalelor sălbatice.

Et.: ent. *culme* (<lat. *culmen*, DM, 205) + apel. *bârlog* (<v. sl., *brúlogú*, DM, 83).

12. *Cúlmea Pciátra Sfărîmată (Culmea Piatra Sfărîmată)* (ent. + apel. + adjectiv), culme situată între *Pârâu Hârjoaica* și *Pârâu cu Pește*. Denumirea vine de la aspectul stâncilor foarte erodate de apă.

Et.: ent. *culme* (<lat. *culmen*, DM, 204) + apel. *piatră* (< lat. *petra*, DM, 612) + adj. *sfărîmată* (<alb. *thérrime*, cf. *fărîmă*, DEX, 327).

13. *Deálu Cîrlușănilor (Dealul Chirlușănilor)* (entopic + antroponim), deal ce se întinde în partea de sud a satului *Sărișoru Mare*. Denumirea vine de la numele proprietarilor de teren, existenți în număr mare în această zonă.

Et.: ent. *deal* (<v. sl. *dělŭ*, DM, 217) + antroponim (în genitiv plural, cu articolul hotărât postpus).

14. *Deálu lu Cóstán (Dealul lui Costan)* (entopic + antroponim), deal cu înălțime mică situat în partea nordică a satului *Sărișoru Mare*. Denumirea vine de la numele strămoșului familiei Lostun de azi, care s-a numit *Costan Lostun*.

Et.: ent. *deal* + antroponim (în genitiv singular, cu articolul hotărât antepus).

15. *Deálu Dîrțănilor (Dealul Dârțenilor)* (entopic + antropic), deal situat în partea de vest a satului *Sărișoru Mare*. Denumirea sa vine de la numele proprietarilor de teren, *Dîrțu*.

Et.: ent. *deal* (<v. sl. *dělŭ*, DM, 217) + antroponim (în genitiv plural, cu articolul hotărât postpus).

16. *Deálu Mágánului (Dealul Maganului)* (entopic + antroponim), deal situat în partea de vest a satului *Neagra Șarului*. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar, *Maganu*.

Et.: ent. *deal* + antroponim (în genitiv plural cu art. hotărât postpus; vezi hidronimul *Pârâu Maganului*).

17. *Deálu Négru (Dealul Negru)* (entopic + adjectiv), deal situat în partea de nord a comunei *Șaru Dornei*. Denumirea este identică cu cea a satului și a râului *Neagra*, deoarece informatorii spun că s-a numit *Dealul Negrei*, în trecut, iar astăzi s-a transformat în *Dealul Negru*.

Et.: ent. *deal* + adj. *negru* (<lat. *niger*, -*gra*, DM, 536).

18. *Deálu Rusului (Dealul Rusului)* (entopic + antroponim), deal situat în partea de răsărit a satului *Șaru Dornei*. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar de teren, *Rusu*. O altă explicație ar fi aceea că denumirea ar veni de la numele cavalerului *Iancu Rusu* (tatăl scriitorului *Alecu Ruso*), care a cumpărat în „anul 1836 martie în 6” moșiile dornene, așa cum am găsit în *Hotarnica răzășilor dorneni*, Piatra Neamț, 1941, p. 9.

Et.: ent. *deal* + antroponim (în genitiv singular cu art. hotărât postpus).

19. *Dîmbu lu Stratulă (Dâmbul lui Stratulă)* (entopic + antroponim), deal situat în partea de nord-vest a satului *Șaru Dornei*, pe partea dreaptă a râului *Neagra*. Denumirea vine de la numele unui fost cârciumar, care avea aici o cârciumă, numit *Stratulă*.

Et.: ent. *dâmb* (< magh. *domb*, DEX, 274) + antroponim (în genitiv singular cu articolul hotărât antepus).

20. *Dîmbu lu Monac (Dâmbul lui Monac)* (entopic + antroponim), deal situat pe partea dreaptă a râului *Neagra*, în apropiere de satul *Gura Negrii*. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar de teren, *Monac*.

Et.: ent. *dâmb* + antroponim (în genitiv singular cu articolul hotărât antepus).

21. *Dósu Măre (Dosul Mare)* (entopic + adjectiv), sub această denumire este cunoscută o coastă de deal cuprinsă între *Plaiu Șărbei* și *Pârâu Oneștilor*. Denumirea vine de la suprafața sa mare, care este orientată spre vest și e mereu la umbră.

Et.: ent. *dos* (< lat. *dossum*, DM, 259; ef. Iordan, 151: „După cum am afirmat din fugă, mai sus, *dos* și *față* apar în toponime nu numai ca atribute ale unor locuri, ci și sub aspectul lor originar, deci cu valoare substantivală, fie singure, fie determinate de alte cuvinte. De pildă: *Dos (ul)*, *Dosul Cernișor* și *Dosul Lung*”) + adjectivul *mare* (< lat. *mare*, -*is*, DEX, 523).

22. *Groápa Andriénilor (Groapa Andreienilor)* (entopic + antroponim), groapă situată la poalele *Bâtcii Andreienilor*. Denumirea vine de la numele *Andrei*, proprietar de teren.

Et.: ent. *groapă* (< alb. *gropā*, DM, 348) + antroponim (în genitiv plural cu art. hotărât postpus).

23. *Grópcile lu Iósub (Gropile lui Iosub)* (entopic + antroponim), sub această denumire este cunoscută o vale cu multe gropi, cuprinsă între vârful *Mărișel* și vârful *Pietrosu*. Denumirea vine de la numele proprietarului de teren, *Iosub*.

Et.: ent. *groapă* + antroponim (în genitiv singular cu art. hotărât antepus).

24. *Groápa lu Dámián* (*Groapa lui Damian*) (entopic + antroponim), groapă situată lângă locul numit *Săștină*. Este un loc cu pășune grasă pentru vite. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar de teren, *Damian*.

Et.: ent. *groapă* + antroponim (în genitiv singular cu art. hotărât antepus).

25. *Hîrla* (toponim), culme împădurită ce se întinde de la vârful *Lucaciu* în vale, spre sud, pe o suprafață de 50 ha.

Et.: toponim *Hârla*, vezi hidronimul *Hârla*.

26. *În Țancuri* (prepoziție + apelativ), vârf înalt și pietros situat la *Coada Șârbei*. Denumirea vine de la *Pietrele* care se găsesc aici și pe care locuitorii le numesc Țancuri.

Et. ent.: apel. *țanc* (<germ. *zinken*, DEX, 984, cu prepoziție în acuzativ).

27. *Lucáciu* (toponim), vârf înalt de 1 770 m, situat la vest de culmea *Șârba*, în apropierea rezervației naturale *Doisprezece Apostoli*. Denumirea vine de la numele unui fost proprietar de teren, *Lucaci*.

Et. ent.: toponim *Lucaciu* (DOR, 97: din magh. *Lukacs* și sârb.-cr. *Luksě*: I. *Lucaci*, *Crăciun*, din *Bereg*, 1360).

28. *Munții Călimáni* (entopic + toponim), cel mai grandios complex vulcanic de la noi din țară este *Masivul Căliman*, cuprins între defileul *Mureșului* și zona montană a *Bârgaelor*. Pe teritoriul județului Suceava se găsește doar partea de nord a masivului. Se înalță până la 2000 m, culminând cu vârful *Pietrosu*, 2100 m.

Et. ent.: *munte* (< lat. *mons*, *-tem*, DEX, 576) + antroponim (la nominativ plural, nearticulat; cf. DOR, 26: Cale III. Derivate probabile: 1. + man: *Căliman*, nume balcanic purtat de dinastia *Asăneștilor*, *Ioan Căliman Asan* (sec. XIII); *Căliman*, munte; *-ești*; G. Ivănescu, *Toponimia din zona carpatică*, 1977, p. 20: *Munții Căliman* (antroponim magh. *Kelemen* < lat. *Clemens*).

29. *Negoiu Ungurés* (*Negoiul Unguresc*) (antroponim + adjectiv), vârf care aparține munților *Călimani*, situat la sud de vârful *Pietrosu*. După informatorii noștri, denumirea sa ar veni de la numele masculin *Neagu*. A fost cuprins dincolo de granița austro-ungară și de aceea se numește *Negoiul Unguresc*.

Et. ent.: antr. *Negoiu* (la nominativ singular, cu articol hotărât postpus; cf. Iordan, TR, 179: *Negoiu*, augmentativ (formal, bineînțeles) de la *Neagu*, el însuși un hipocoristic de la *Negomir*; cf. DOR, 332: *Neagu*. 9 + *-oiu*: *Neagoi*; *Negoi*; *Negoiu*) + adj. *unguresc* (din *ungur* + suf. *-esc*, DEX, 997).

30. *Negoiu Românés* (*Negoiul Românesc*) (toponim + adjectiv), vârf care aparține *Munților Călimani* situat la sud de vârful *Pietrosu*. A rămas dincoace de granița austro-ungară, așa că s-a numit *Negoiu Românesc*.

Et.: antroponim (vezi *Negoiu Unguresc*) + adj. *românesc* (cu suf. *-esc*, < lat. *romanus*, DEX, 814)

31. *Pîióru Bâteș* (*Piciorul Bateș*) (entopic + antroponim), picior de munte situat în prelungirea *Piciorului cu Țancuri*; denumirea vine de la numele fostului proprietar de teren, *Bateș*, fără urmași astăzi.

Et.: ent. *picior* (<lat. *petiolum*, DM, 613) + antroponim (în nominativ singular, nearticulat).

32. *Pcióru Bisăriși (Piciorul Bisericii)* (entopic + apelativ), picior de munte care constituie o prelungire a culmii *Bateșului*, până la *Pârâu Bisericii*.

Et.: ent. *picior* + apel. *biserică* (vezi hidronimul *Pârâu Bisericii*).

33. *Pcióru lu Găvič (Piciorul lui Gavici)* (entopic + antroponim), picior de munte situat între *Pârâu Cocoșilor* și *Pârâu Păltiniș*. Denumirea vine de la numele fostului proprietar *Gavici*, fără urmași astăzi.

Et.: ent. *picior* + antroponim (în genitiv singular, cu articolul singular antepus).

34. *Pcióru Hîrlei (Piciorul Hârlei)* (entopic + apelativ), picior de munte, care coboară de pe *Culmea Hârlei* la vale, până în satul *Gura Haitei*.

Et.: ent. *picior* + apel. *hârlă* (vezi *Pârâul Hârlea*).

35. *Pcióru Îngúst (Piciorul Îngust)* (entopic + adjectiv), picior de munte situat între *Pârâu Dreptu* și *Pârâu Bisericii*. Denumirea vine de la faptul că este foarte îngust.

Et.: ent. *picior* + adj. *îngust* (< lat. *angustus*, DEX, 465).

36. *Pcióru Jderilor (Piciorul Jderilor)* (entopic + apelativ), picior de munte situat între *Pârâu Pădurețu* și *Pârâu Tamău*. Denumirea vine de la faptul că, odinioară, existau mulți jderi în această zonă.

Et.: ent. *picior* + apel. *jderi* (< sl. *ždera*, „mare mâncăcios”, DM, 435).

37. *Pcióru Lúng (Piciorul Lung)* (entopic + adjectiv), picior de munte situat între *Pârâu Roș* și *Pârâu Panacu*. Denumirea vine de la faptul că se întinde pe o distanță mare.

Et.: ent. *picior* + adj. *lung* (< lat. *longus*, DM, 469).

38. *Pcióru Pciétrelor (Piciorul Pietrelor)* (entopic + apelativ), picior de munte situat între *Pârâu Pădurețu* și *Pârâu Roș*. Denumirea sa vine de la terenul foarte pietros din această zonă.

Et.: ent. *picior* + apel. *piatră* (<lat. *petra*, DM, 612; cf. Iordan, TR, 90–92: *Piatra*, singur și cu determinative).

39. *Pcióru Pópi (Piciorul Popii)* (entopic + apelativ), picior de munte situat în apropiere de *Pârâu Popii*. Denumirea vine de la proprietarul de teren din zonă, care era preot.

Et.: ent. *picior* + apel. *popă* (vezi hidronimul *Pârâu Popii*).

40. *Pcióru cu Țâncuri (Piciorul cu Țâncuri)* (ent. + prep. + apel.), picior de munte situat în stânga *Pârâului Dreptu*. Denumirea vine de la terenul accidentat, pietros, numit popular „țâncuros”.

Et.: ent. *picior* + apel. *țanc* (vezi oronimul *În Țâncuri*).

41. *Pcióru Târniței (Piciorul Târniței)* (entopic + apelativ), picior de munte situat între *Pârâu Târnița* și *Pârâu Cocoșilor*. Denumirea vine de la faptul că urcă pe o culme care are formă de târniță.

Et.: ent. *picior* + apel. *târniță* (vezi hidronimul *Pârâu Târnița*)

42. *Pâiôru Țarcânilor (Piciorul Țarcanilor)* (entopic + antroponim), picior de munte ce continuă *Plaiu Șârbei*, până la *Apa Rece*. Denumirea vine de la numele proprietarilor de teren, *Țarcă*.

Et.: ent. *picior* + antroponim (în genitiv plural, cu articolul hotărât postpus).

43. *Pêtrosu (Pietrosul)* (toponim), vârf de munte aparținând *Masivului Căliman*, înalt de 2100 m. Denumirea vine de la faptul că este un masiv foarte pietros.

Et.: *Pietrosu* (< lat. *petra*, DM, 612; *pietras*; din *piatră* + suf. *-as*, DM, 616; cf. Iordan, TR, 90–92: *Piatra*, singur și cu determinative).

44. *Pâiétréle Roș (Pietrele Roșii)* (entopic + adjectiv), vârf situat la vest de vârful *Lucaciu*. Denumirea vine de la faptul că în vârful său există un grup de stânci de nuanță roșietică.

Et.: ent. *piatră* (< lat. *petra*, DM, 612) + adj. *roșu* (< lat. *roseus*, DM, 726)

45. *Pisti Spîndz (Peste Spânz)* (prep. + apel.), plai ce traversează masivul *Pietrele Arse* spre satul *Poiana Negrii*.

Et.: ent. apel. *spânz* (vezi hidronimul *Pârâu Spânzului*).

46. *Plâiu Muntelui (Plaiul Muntelui)* (entopic + apelativ), denumire veche a unui plai ce se ramifică de la *Gura Negrii* spre masivul *Pietrele Arse*, trecând munții spre satul *Poiana Negrii*. Denumirea vine de la faptul că traversează munții.

Et.: ent. *plai* (< lat. *plagijs*, DM, 625) + apel. *munte* (< lat. *mons*, *-ntis*, DM, 521).

47. *Plâiul Volintîrilor (Plaiul Volintirilor)* (entopic + apelativ), denumire veche a unui plai ce urca spre vârful *Șarului* și trecea culmile munților spre *Piatra Tăieturii – Dealul Vânăț* și apoi spre *Ardeal*. Se spune că pe acest plai au trecut cetele de eteriști, în 1821, și de aici vine denumirea sa.

Et.: ent. *plai* + apel. *volintir* (< rus. *volantěr*, bg. *volontir*, DM, 939).

48. *Plâiu Șârbgi (Plaiul Șârbei)* (entopic + toponim), plai ce urcă din partea de vest a satului *Sărișoru Negrei*, pe vârful muntelui până la *Apa Rece*, unde se întâlnește cu *Plaiu Țarcanilor*.

Et.: ent. *plai* + toponim *Șârba* (vezi oronimul *Șârba*).

49. *Șârba* (toponim), culme acoperită cu pășuni alpine, ce se întinde de la vârful *Lucaciu* până la *Piatra Iuganilor*. Informatorii nu cunosc etimologia cuvântului.

Et.: toponim *Șârba* (cf. Iordan, TR, 204: *Șarba* sau *Șerboaia*, *Buza Șârbei*, *În Vârful Șârbei* și *Munții Șârbei* (Vuk.), 399: < lat. *sérva*, femininul lui *sérvus*: DE are *șerb*, fem. *șarbă* (plural *șarbe*, *șerbe* „*slugă*; *rob*, *roabă*; *rumân*, *vecin*”; cf. Pătruț, OR, 37, *Șârbă*, s. f. nu trebuie raportat la substantivul *serb* (ca în DOR, p. 381), ci la *Șaru* n. fam. (DOR, p. 380).

50. *Tamău* (toponim), vârf situat între *Pietrele Roșii* și vârful *Mărișel*. Are 1 861 m. Informatorii nu cunosc etimologia cuvântului.

51. *Vîrfu Ascuțit (Vârful Ascuțit)* (entopic + adjectiv), vârf înalt de 1 353 m, situat în partea de nord a Rezervației „Doisprezece Apostoli”. Denumirea vine de la forma sa ascuțită.

Et.: ent. *vârf* (< v. sl. *vrŭhŭ*, DM, 937) + adj. *ascuțit* (< lat. *excotire*, DM, 47).

52. *Vîrfu Bótu* (entopic + apelativ), vârf situat în partea de nord-vest a satului *Bucovina*. Denumirea vine de la forma sa alungită, care se aseamănă cu un bot de animal.

Et.: ent. *vârf* + apel. *bot* (cf. Pătruț, OR, 87: tema *Bot-*, cf. numele de persoane *Bot*, *Bota*, *Bote(a)*; cf. DOR, 211: *Bot* subst. 1. *Bot*, *Petru*: cf. Iordan, TR, 487: *Crângul lui Bot*).

53. *Vîrfu Claudioaie (Vârful Claudioaiei)* (entopic + antroponim), vârf situat între *Pârâul Spânzului* și *Pârâul lui Georgilă*, pe stânga apei *Sărișorul Mic*. Denumirea vine de la numele unei bătrâne care avea casă chiar în vârf. Ea era văduvă și i se zicea *Claudioaia*, după bărbatul ei, care se numea *Claud*.

Et.: ent. *vârf* + antroponim (femininul de la masculinul *Claud*, în genitiv singular, cu articolul hotărât postpus).

54. *Vîrfu Háiti (Vârful Haitei)* (entopic + apelativ), vârf înalt de 1 529 m situat între *Pârâul Neagra* și *Haita*.

Et.: ent. *vârf* + apel. *haită* (vezi hidronimul *Haita*).

55. *Vîrfu Rúsului* (entopic + antroponim), denumire veche a *Dealului Rusului*.

Et.: ent. *vârf* + antroponim (în genitiv singular cu articolul hotărât postpus; MDCR, p. 762: *Vârful Rusului*, piscul muntelui cu acest nume, în comuna *Șaru Dornei*, județul Suceava, având 1 540 m altitudine).

56. *Vîrfu Șarului (Vârful Șarului)* (entopic + toponim), vârf situat în partea de răsărit a satului *Șaru Dornei*, ca un zid de apărare în fața năvălitorilor.

Et.: ent. *vârf* + toponim *Șar* (vezi oiconimul *Șarul Dornei*).

57. *Vîrfu Spîndzului (Vârful Spânzului)* (entopic + apelativ), vârf situat în partea de vest a satului *Șaru Bucovinei*, unde trece un plai spre satul *Poiana Negrii*.

Et.: ent. *vârf* + apel. *spânz* (vezi hidronimul *Pârâu Spânzului*).

c. Oiconime

1. *Băuca* (toponim), cătun din comuna *Șaru Dornei* situat în partea de sud-vest a comunei. Informatorii nu cunosc de unde vine denumirea, nici cât de veche este. Denumirea ar putea veni din apelativul *béucă*, întrucât este situat pe un loc adâncit, mai jos ca altitudine față de satele *Gura Haitei* și *Neagra Șarului*.

Et.: top. *Béucă* (*béucă*, *beuci*, „văgăună, scobitură neregulată săpată de ape; loc prăpăstios”, DM, 78).

2. *Bucovina* (toponim), sat ce aparține de comuna *Șaru Dornei*, denumirea simplă a satului *Șaru Dornei*.

Et.: top. *Bucovina* (vezi oiconimul *Șaru Bucovinei*).

3. *Cordún* (toponim), denumire dată graniței cu Imperiul Austro-Ungar și care, în parte, coincidea cu pârâul *Sărișoru Mic*. Astăzi această denumire a dispărut, doar bătrânii și-o mai amintesc.

Et.: apel. *cordun* (< fr. *cordun*, „frontieră, graniță), DM, 187; cf. Iordan, TR, 74, *Cordon* (alt nume al provinciei *Bucovina*).

4. *Danéști* (*Dănești*) (toponim), cătun așezat la jumătatea distanței dintre satul *Șaru Dornei* și satul *Neagra Șarului*, de o parte și de alta a șoselei.

Denumirea vine de la numele unor locuitori, *Danea*, care sunt în număr mare în acest cătun.

5. *Doișpe Apóstoli* (*Doisprezece Apostoli*) (numeral + apelativ), rezervație naturală situată la vest de vârful *Lucaciu*, ce cuprinde un vârf de stânci de forme ciudate, cărora localnicii le-au dat diferite denumiri. Informatorii nu cunosc de unde vine denumirea.

Et.: numeral *doisprezece* + apel. *apostol* (v. sl. *apostolŭ*, DM, 36).

6. *Dórna* (toponim), oraș situat în partea de nord a comunei *Șaru Dornei*, stațiune balneo-climaterică renumită prin izvoarele sale de ape minerale. În legătură cu denumirea sa există o frumoasă legendă: „După ce a părăsit Dragoș-Vodă Țara Ungurească, vrând de atunci înainte să nu-i mai fie nimeni stăpân, și-a ales o ceată de voinici și căpitani, toți colași de frunte, vânători de munte, cu cari a rătăcit mai multe zile prin pădurile bătrâne și necălcate de nimeni.

Rătăcindu-se unii de alții, a rămas Dragoș-Vodă numai c-un voinic de seama lui, cu care a mers până când a dat de potecuță pe muntele Bărnărel. Și cum mergeau ei pe potecuță, li s-a părut că aud ceva, și iată că era, mai la vale, într-o prelucă, o față frumoasă și drăgălașă [ca] cea dintâi floare de primăvară; cânta o doină nespus de dulce, pascăndu-și oițele. Apropiindu-se Dragoș-Vodă de prelucă, a lăsat calul pe seama tovarășului său, iar el s-a dus de-a dreptul la copilă. Venise omul de departe, și de mult nu mai întâlnise om în cale. Și când a pus ochii pe ea, și când i-a văzut fața albă ca laptele și ochișorii ca murele, s-a îndrăgît de dânsa, numaidecât. Acolo s-a oprit. Și așezând și povestind, ziua a trecut, până când a trebuit să plece după tovarășii lui.

Când s-a despărțit de frumoasa față, i-a dat un ban de aur, iar fata, lui un struț de flori, fiecare așa, într-o doară, de bună întâlnire și frumoasă aducere-aminte.

După asta, a trecut vreme multă. Dragoș-Vodă a întemeiat stăpânirea Moldovei, a pus dregători și-a dat peste tot sfaturile și poruncile lui. Tocmai târziu s-a mai întors pe-acele locuri, pe unde Dorna se varsă în Bistrița. Ajungând pe acolo, Dragoș a dat de urmele unei căprioare, care trăia laolaltă cu oițele acelei fete frumoase. A tras săgeata, dar în loc să nimerească în căprioară, a nimerit fata care-i dăduse odată struțul de flori. A cunoscut-o, căci la gât îi atârna bănuțul de aur, dat de dânsul.

Dragoș-Vodă a înmormântat-o acolo [pe preluță], în preajmă a pus de s-a ridicat satul Dornei, într-o pomenire a celei dragoste domnești cu Dora, mândra fată din codrii de acolo”³.

Et.: apel. *dornă* (reg. *vârtej*, *vâltoare*, *bulboană*, DM, 258; cf. Iordan, TR, 59; *Dorna*, *Dorna Candrenilor*, *Movila Dornei*, *Dorneni*, *Dornești*, *Dornișoara*: este sigur că avem de a face cu apelativul *dornă*, înregistrat de dicționare pentru graiurile daco-românești sud-vestice și explicat de N. Plopșor, Ceaúr, *Povești oltenești*, Craiova, 1928, p. 60 („apa se strângea într-un ochi larg și adânc, într-o *dornă*. În apa lamură a dornei păstrăvii zbenhioși nu mai conteneau cu joacă”).

7. *După Pâcior* (*După Picior*) (prepoziție + apelativ), loc situat la nord de *Bâta Bogenilor*. Denumirea vine de la faptul că este situat de o parte și de alta a unui picior de munte.

Et.: apel. *picior* (< lat. *petiolum*, DM, 613, cu prepoziție în acuzativ).

8. *Făța Dealului* (entopic + apelativ), teren, pe care se afla un grup de case, situat pe fața de sud a *Dealului Chirlușenilor*. Denumirea vine de la faptul că locul este orientat spre sud și este mereu în fața soarelui.

Et.: ent. *față* (< lat. *facia*, DM, 294) + apel. *deal* v. sl. *dělu*, DM, 217).

9. *Gura Hăiti* (*Gura Haitei*) (entopic + apelativ), sat situat la vărsarea pârâului *Haita* în râul *Neagra*, chiar la gura de vărsare, de unde-și trage și numele.

Et.: ent. *gura* (< lat. *gula*, DM, 350) + apel. *haită* (vezi hidronimul *Haita*).

10. *Gura Négri* (*Gura Negrei*) (entopic + toponim), cătun așezat la vărsarea râului *Neagra* în râul *Bistrița*. Aparține de comuna *Dorna Arini*. Denumirea vine de la faptul că este așezat la gura de vărsare a râului *Neagra* în râul *Bistrița*.

Et.: ent. *gură* + toponim *Neagra* (vezi hidronimul *Neagra*).

11. *Gîrli* (*Gârle*) (toponim), cătun ce aparține de satul *Șaru Dornei*, situat în partea de răsărit a comunei. Denumirea vine de la niște pârâiașe foarte mici, numite în grai *gârle*.

Et.: apel. *gârlă* (< bg. *gârla*, DM, 338).

12. *La Bîrloage* (*La Bârloage*) (prepoziție + apelativ), loc de pășune cu văcării, unde-și duc vara oamenii vitele la pășune. Denumirea vine de la faptul că, odinioară, datorită locului sălbatic, multe animale sălbatice își făceau bârloage aici. Astăzi, terenul este defrișat, pentru a fi bun de pășune.

Et.: apel. *bârlog* (vezi *Pârâu Bârloagelor*).

13. *La Borcút* (prepoziție + apelativ), pseudotoponim, care denumește izvorul de apă minerală din satul *Șaru Dornei*.

Et.: apel. *borcut* (< magh. *borkut*, DM, 89; cu prepoziție în acuzativ).

14. *La Cabánă* (prepoziție + apelativ), pseudotoponim, care denumește un loc situat la vest de satul *Șaru Bucovinei*. Denumirea vine de la o cabană forestieră, existentă acolo de mai multă vreme.

³ T. Pamfile, *Dragoș Vodă și Dora*, în *Legende geografice românești*, București, 1974, p. 85.

Et.: apel. *cabană* (< fr. *cabane*, DM, 105; cu prepoziție în acuzativ).

15. *La Ferăstrău* (prepoziție + apelativ), pseudotoponim, care denumește un loc situat pe apa *Sărișorului Mic*, unde a existat un ferăstrău acționat de forța apei.

Et.: apel. *ferăstrău* (< magh. *fűrész*, DM, 298, cu prepoziție în acuzativ).

16. *La Hórnefi (La Hornețe)* (prepoziție + apelativ), loc de pășune situat la poalele *Dealului Dârțenilor*. Denumirea vine de la casa unui fost proprietar de teren, care era scundă, dar avea multe hornuri, numite hornețe.

Et.: apel. *horneț* (derivat cu suf. *-eț*, de la *horn* < ucr. *horn*, DM, 365; cu prepoziție în acuzativ).

17. *La Moári (La Moară)* (prepoziție + apelativ), pseudotoponim, care denumește un loc situat pe pârâul *Sărișoru Mare*, unde a existat o moară acționată de apă.

Et.: apel. *moară* (< lat. *mola*, DM, 509; cu prepoziție în acuzativ).

18. *La Rînc* (prepoziție + apelativ), sat așezat pe valea Negrei, la sud-vest de satul *Neagra Șarului*, la distanța de 3 km. Informatorii nu cunosc de unde vine denumirea.

Et.: apel. *runc* (< lat. *runcus (runcare)*, DM, 729; cf. Iordan, TR, 23, *Runc* din apelativul *curătură*, „teren defrișat”; cu prepoziție în acuzativ).

Et.: apel. *curătură*: DM, 207: loc într-o pădure, curățat de arbori, de măracini etc. pentru a putea fi cultivat. Din *cura* + suf. *-(ă)tură*.

19. *La Străji (La Strajă)* (prepoziție + apelativ), loc situat la *Coadă Șarbei*, în apropiere de fosta graniță cu Imperiul Austro-Ungar. Aici a existat în vremea Primului Război Mondial un pichet de grăniceri.

Et.: apel. *strajă* (necunoscută; cf. Iordan, TR, 258–259; *Straja* și cu derivatele; cu prepoziție în acuzativ).

20. *În Liniști (În Liniște)* (prep. + apelativ), cătun aparținând satului *Șaru Dornei*, așezat în partea de răsărit a comunei. Informatorii spun că denumirea ar atrage atenția trecătorilor să nu facă zgomot, când trec prin acel loc, care ar fi primejdios. Altă semnificație ar fi aceea a unei rugăminți adresate unei ființe temute, cu intenția de a o îmbuna sau a nu-i stârni mânia.

Et.: apel. *liniște* (din *lin* + suf. *-iște* < lat. *lenus*, *-s*, DM, 459; cu prepoziția în acuzativ).

21. *Moroșăni (Moroșeni)* (toponim), cătun aparținând satului *Șaru Dornei*. Denumirea sa vine de la antroponimul *Moroșanu*, un străbunic al celor de azi, venit din *Ardeal*.

Et.: top. *Moroșeni* (cf. Iordan, DNFR, 317: *Moroșan(u)*, *moroșan*, „maramureșan”; ar putea fi și *moroșan*, variantă a lui *mureșean*).

22. *Môșu (Moșul)* (toponim), stâncă din Rezervația „Doisprezece Apostoli”, numită așa deoarece se aseamănă cu un cap de moș.

Et.: apel. *moș* (< alb. *moshā*, DM, 517).

23. *Neágra Șárului* (adjectiv + toponim), sat așezat pe pârâul Neagra, centru al comunei *Șaru Dornei*. Denumirea vine de la numele apei, a cărei etimologie am

discutat-o pe larg la hidronime. O altă explicație ar fi că aceste locuri au fost împădurite, fiind foarte întunecoase și negre și de aici ar veni denumirea de *Neagra*. În legătură cu denumirea acestui sat, există o variantă a legendei despre frumoasa ciobăniță *Dora*, care a dat numele orașului *Vatra Dornei*. Se spune că această ciobăniță își păștea oile negre pe aceste locuri și de la șirul negru de oi a rămas denumirea de *neagra șirului*, adică *Neagra Șarului*.

Et.: adjectiv *Neagra* (vezi hidronimul *Neagra*) + toponim *Șar* (vezi oiconimele s.v. *Șar*).

24. *Pi Rînc (Pe Runc)* (prep. + apel.), pseudotoponim, care denumește un loc situat în partea de nord a satului *Șaru Dornei*, unde este construită și biserica satului. Este un loc cu pășune, pe care crește o iarbă aspră, numită în graiul local *nagară*.

Et.: apel. *runc* (vezi oiconimul *La Runc*).

25. *Pîsti Văli (Peste Vale)* (prep. + apelativ), sub această denumire este cunoscută partea satului *Neagra Șarului*, care este situată pe dreapta râului *Neagra*.

Et.: apel. *vale* (< lat. *vallis*, DM, 916; cu prepoziție în acuzativ).

26. *Pîiătra lu Pîntea (Piatra lui Pîntea)* (entopic + antroponim), pe culmea *Șârbei* există o piatră de dimensiuni mari, pe care este încrustată o palmă enormă, despre care se spune că ar fi aparținut haiducului *Pîntea*.

Et.: ent. *piatră* (< lat. *petra*, DM, 612) + antroponim (în genitiv singular cu articolul hotărât antepus).

27. *Pălma lu Pîntea (Palma lui Pîntea)* (entopic + antroponim), pe culmea *Șârbei* există o piatră de dimensiuni mari, pe care este încrustată o palmă enormă, despre care localnicii spun că ar fi aparținut haiducului *Pîntea*.

Et.: ent. *palmă* (< lat. *palma*, DM, 579) + antroponim (în genitiv singular cu articolul hotărât antepus).

28. *Șaru Dornei (Șarul Dornei)* (toponim), sat așezat pe valea râului *Neagra*, care dă și numele comunei. Este situat la nord-est de centrul comunei, la distanța de 6 km față de acesta. Denumirea vine de la un pământ de culoare roșietică, numit *șar*, care se găsește în zonă. Și în cazul acestui toponim întâlnim o ramură a legendei despre frumoasa ciobăniță *Dora* sau *Dorina*. Se spune că ea își păștea oile și pe aceste meleaguri și de la șirul de oi, numit șirul *Dorinei*, a rămas denumirea *Șarul Dornei*.

Et.: ent. *șar* (< magh. *šár*, *šar* „vopsea, culoare”, DM, 830; cf. Iordan, TR, 131: *Șarul*, *Șarul Bucovinei*, *Șarul Dornei*, *Neagra Șarului*, *Sărișorul*, *Sărișorul Mare* și *Sărișorul Mic* v. slav., bulg. *šarŭ* „culoare” (cf. și slav. *šar* „pătat”, *šaren* „pestriș”, citate de Mikl., s. v. *šarŭ*, pentru înțelegerea unor toponimice slave precum croat. *Šarovnitsa*, sârb. *Sarenik* etc.). Tiktin înregistrează pentru limba veche apelativul *șar*, „culoare”, fapt care confirmă, cel puțin indirect, interpretarea mea”; MDGR, p. 507: *Șarul*, sat, pe moșia și în comuna *Șarul Dornei*, jud. Suceava. Și-a luat numele de la terenul roșietic numit *șar*, ce conține mult arsenic, care altădată se exploata, trimițându-se în Austria. Mineralul se găsește în bucăți.

E situat pe țărmurile pâraielor Neagra-Șarului, Vălceleii, Rusului și Pârâul-Mare; cf. Pătruț, OR, 37: *Șarbă* nu trebuie raportat la substantivul *șerb* (ca în DOR, p. 381), ci la *Șaru* n. fam.; cf. DOR, p. 380: *ȘAR* subst. sl. culoare. 1. *Șaru*, Gh. 3. *Șaru Dornei*) + apel. *dornă* (vezi oiconimul *Dorna*).

29. *Șáru Bucovínei* (*Șarul Bucovinei*) (toponim), sat ce aparține de comuna *Șaru Dornei*, situat în partea de nord a comunei. Acesta este singurul sat al comunei ce a aparținut Imperiului Austro-Ungar, despărțit fiind de restul comunei prin pârâul *Sărișorul Mic*, care era graniță naturală.

Înainte de stăpânirea austro-ungară nu se constituise ca sat aparte, ci aparținea de satul *Șaru Dornei* și nu avea denumirea de *Bucovina*. De atunci încoace s-a constituit sat aparte și se numește și azi *Bucovina* sau *Șaru Bucovinei*.

Et.: ent. top. *Șar* (vezi oiconimele s. v. *Șar*) + toponim *Bucovina* (cf. Iordan, TR, p. 66, *Bucovina* și derivatele).

30. *Pláiu Șáruului* (*Plaiul Șarului*) (entopic + toponim), sat ce aparține de comuna *Șaru Dornei*, așezat pe partea dreaptă a râului *Neagra*. Denumirea vine de la faptul că prin acest sat trecea un plai, care urca pe *Șesul Șarului* și se bifurca apoi la poalele *Munților Călimani*, asigurând accesul spre și dinspre *Transilvania*.

Et.: ent. *plai* (< lat. *plagijs*, DM, 625; cf. Iordan, TR, 42: *Plai(ul)* și cu derivatele sale) + toponim *Șar* (vezi oiconimele s. v. *Șar*).

31. *Șáru Dórnei* (*Șarul Dornei*) (entopic + apelativ), comună situată în partea de sud-vest a județului Suceava. Se învecinează la nord și est cu comuna *Dorna Arin*, la vest cu comuna *Dorna Candreni* și la sud cu comuna *Panaci*. Centrul comunei este situat în satul *Neagra Șarului*. Are o populație de 4 272 de locuitori. În MDGR, p. 507, găsim: „*Șarul Dornei, com. rur, jud. Suceava, pl. Muntele*. Are forma unui poligon neregulat și e compusă din satele *Șarul, Plaiul, Sărișorul, Panaci, Drăgoteasa și Păltinișul*, cu reședința *Șarul*. Altitudinea comunei de la nivelul mării este de 1 110 m în centrul comunei și în vârful *Lucaciului* de 1 777 m. Întinderea comunei este de 12 284 hectare. Moșia e proprietate răzășească. Locuitorii se ocupă cu exploatarea pădurilor, creșterea vitelor și plutăritul. În comună sunt cinci izvoare de apă minerală: 1. *Carmen Sylva*, renumitul izvor de apă minerală bicarbonată, conținând arsenic, al d-lui dr. Polyzu, pe țărmul drept al pârâului *Sărișorul*, într-o poziție deschisă, frumoasă; 2. *Burcutul lui Mândrilă*; 3. *Burcutul lui Cașvan*, de-a stânga pârâului *Neagra*; 4. *Burcutul lui Ștefan Silvestru*; 5. *Burcutul lui Gh. Țarcă*.

Apa minerală de la *Dorna* e cunoscută din vechime, căci încă din 1787, Hacquet, făcând o călătorie în Carpați, o descrie în tratatul său (vol. II, p. 213), publicat la Nürnberg, și o analizează.

Et.: *Șar* (vezi oiconimele s. v. *Șar*) + *Dorna* (vezi oiconimul *Dorna*).

32. *Sărișóru Máre* (*Sărișorul Mare*) (toponim + adjectiv), sat ce aparține de comuna *Șaru Dornei* situat în partea de nord a comunei. Denumirea este un derivat al toponimului *Șar* cu suf. *-ișor*, aici un diminutiv *Sărișor*.

Et.: top. *Sărișor* (vezi oiconimele s.v. *Șar*) + adj. *mare* (< lat. *mare*, *-is*, DM, 353; cf. Iordan, TR, 242; DOR, 73; DEX, 523; MDGR: „*Sărișorul, sat*, pe moșia și în comuna Șarul Dornei, jud. Suceava, așezat pe țârmul drept al pârâului cu același nume”).

33. *Sărișóru Mic (Sărișorul Mic)* (toponim + adjectiv), cătun ce aparține de satul *Șaru Dornei*, situat în partea de nord-vest a comunei, străbătut de pârâul cu același nume.

Et.: top. *Sărișor* (vezi oiconimul *Sărișorul Mare*) + adj. *mic* (< lat. **miccus*, DM, 497).

34. *Sărișóru Négrii (Sărișorul Negrei)* (toponim + adjectiv), cătun ce aparține de satul *Neagra Șarului*, situat în partea de vest a comunei.

Et.: toponim *Sărișor* (vezi oiconimul *Sărișorul Mare*; cf. MDGR; 508: „*Sărișorul, sat*, pe moșia și în comuna Neagra Șarului, jud. Suceava, așezat pe colinele și dealurile ce țârmuresc pârâul cu același nume”) + adj. *Neagră* (vezi oiconimul *Neagra Șarului* și hidronimul *Neagra*).

35. *Santinéla* (apelativ), stâncă izolată în partea de vest a Rezervației Naturale „Doisprezece Apostoli”. Se numește așa, deoarece este izolată față de celelalte stânci, ca și cum ar sta de pază.

Et.: apel. *santinelă, sentinelă* (< fr. *sentinelle*, DM, 761).

d. Floronime

1. *În Mistéșini (În Mesteceni)* (prepoziție + apelativ), teren situat pe partea de sud a *Dealului Chirlușenilor*, unde cresc mulți mesteceni.

Et.: apel. *mesteacăn* (< lat. *mastichinus*, DM, 494).

2. *Poiána Roșîia (Poiana Roșie)* (entopic + adjectiv), poiană situată între *Pârâu Puturosu* și *Pârâu Pinului*. Se numește așa, deoarece solul de aici are o nuanță roșietică.

Et.: ent. *poiană* (< v. sl. *polyana*, DM, 636) + adj. *roșu, -ie* (< lat. *roseus*, DM, 726; cf. Iordan, TR, 124: *Roșa* și cu derivatele).

3. *Prelúca lu Dráncă (Preluca lui Drancă)* (entopic + antroponim), este o poiană pe coasta unui deal, ce a aparținut unui om, numit *Drancă*; este situată în imediata apropiere a izvorului *Pârâului Juncanilor*.

Et.: ent. *prelucă* (< ucr. *pryluka*, DM, 656; cf. Iordan, TR, 528: *Preluca* și cu derivatele, „poiană mică, într-o pădure”, „poiană de pe coastă”) + antroponim (în genitiv singular cu articolul hotărât antepus).

4. *În Sehélbi (În Sehelbe)* (prepoziție + apelativ), loc unde a existat o pădure și a fost tăiată. Aici crește zmeuriș din belșug. Este situată la vest de satul *Șaru Bucovinei*. Locuitorii, mai ales cei din satul *Șaru Bucovinei*, denumesc sehelbe un teren de pe care s-a tăiat pădurea și unde crește mult zmeuriș.

Et.: apel. *sehelbe* (< lat. *silva*, DM, 758: *sehelbă, sehelbi*, s. f. (reg.) *selbă, selbe*, „pădure tânără și deasă”).

5. *În Smidî (În Smidă)*, teren situat la granița dintre satele *Sărișoru Mare* și *Sărișoru Mic*. Este un teren de pe care a fost tăiată pădurea și unde crește mult zmeuriș, oarecum sinonim cu *sehelbe*.

Et.: apel. *smidă* (desiș format din copaci tineri sau din tufe de spini de zmeură, DM, 778); cf. Iordan, TR, 61: *smidă* și cu derivatele, „loc cu pădure tânără, crescută în locul unei păduri arse”).

6. *Sihla* (apelativ), loc întins care cuprinde terenul de la izvorul cu apă minerală din *Șaru Dornei*, până la *Dealul Chirlușenilor*. Pe această suprafață, relativ netedă, crește o iarbă aspră numită în graiul local *nagară* și din loc în loc întâlnim pâlcuri de copaci tineri.

Et.: apel. *sâhlă* (<v. sl. *súhlĭ*, DM, 768; cf. Iordan, TR, 87: *Sâhla* și cu derivatele, *sihlă (de pădure)*, „pădure de conifere tânără și deasă: desiș (de pădure)”).

7. *Șăstină (Șestină)* (apelativ), loc de pășune situat la izvorul *Pârâului Bungegosu*. Este un fel de poiană cu locuri mlăștinoase și multe izvoare de apă.

Et.: apel. *seștină* (< lat. *sessitum*, DM, 332; cf. Iordan, TR, 132).

8. *Tinovu Măre (Tinovul Mare)* (entopic + adjectiv), loc mlăștinos, acoperit de mușchi și de o pădure deasă de pini. De asemenea, în acest loc se găsește turbă. Este situat la sud de șoseaua *Vatra Dornei – Călimani*, la distanța de 3 km și este declarat rezervație naturală, deoarece aici cresc și plante rare.

Et.: ent. *tinov* (< sl. *tina*, deci din *tină* + suf. *-ovă*, „loc mlăștinos”, DM, 860) + adj. *mare* (< lat. *mare*, *-is*).

9. *Tinovu Mic (Tinovul Mic)* (entopic + adjectiv), teren ce continuă *Tinovul Mare*, situat la nord de șoseaua *Vatra Dornei – Călimani*.

Et.: ent. *tinov* (vezi *Tinovul Mare*) + adj. *mic* (< lat. **miccus*, DM, 497).

e. Faunonime

1. *Cămila* (apelativ), stâncă ce aparține Rezervației Naturale „Doisprezece Apostoli”. Se numește așa, deoarece are forma unei cămile.

Et.: apel. *cămilă* (< v. sl. *kamili*, DM, 126).

2. *Gúșterul* (apelativ), stâncă ce aparține Rezervației Naturale „Doisprezece Apostoli”. Se numește așa, deoarece seamănă cu un cap de șopârlă ce are culoare verzuie.

Et.: *gușter* (< bg., sb. *gušter*, DM, 351).

3. *La Ursărie* (prepoziție + apelativ), loc împădurit, situat în partea de răsărit a comunei *Șaru Dornei*. Se numește astfel, pentru că este un loc sălbatic, împădurit, unde se găseau odinioară mulți urși.

Et.: apel. *ursărie* (*urs* + suf. *-rie*, < lat. *ursus*, DM, 911; în acuzativ, cu prepoziția *la*).

4. *Pîrîu Cocóșilor* (entopic + apelativ), pârâu ce izvorăște de sub *Tamău*, se varsă în *Haita*.

Et.: vezi hidronimul *Pârâu Cocoșilor*.

5. *Pîiôru Jdêrilor* (*Piciorul Jderilor*) (entopic + apelativ), picior de munte situat între *Pârâu Pădurețu* și *Pârâu Tamău*.

Et.: vezi oronimul *Picioru Jderilor*.

f. Toponime antroponimice

În cadrul acestei grupe am inclus toponime care s-au format de la antroponime, deci, pe baza relațiilor de proprietate. Cele enumerate în continuare sunt strict antroponimice, având majoritatea structura: prepoziție + antroponim: *În Buzăleni*, *La Hunești*, *La Ortoani*, *La Betreni* etc. Asemenea toponime am întâlnit și în cadrul oronimelor (*Bâtca Andreienilor*, *Bâtca Bandalăilor*, *Dealul Dârțenilor*, *Dealul Rusului*) sau în cadrul hidronimelor (*Izvorul lu Bandalău*, *Pârâu Juncanilor*, *Pârâu Oneștilor*, *Pârâu Vlejenilor*, *Pârâu Melintenilor* etc.).

Acestea s-au format, desigur, pe principiul polarizării sau iradierii toponimice. Funcțional, unele dintre toponimele antroponimice cuprinse în această grupă sunt și oiconime, deoarece denumesc fie un sat în întregime (*În Buzileni*), fie părți ale satului unde locuiesc mulți cetățeni care poartă același nume (*La Hunești*, *La Ortoani*, *La Betreni*).

1. *În Cuși* (*În Cuci*) (prepoziție + apelativ), grup de case situate într-un loc izolat față de restul comunei, în partea de nord a satului *Neagra Șarului*. Denumirea vine de la porecla acestor familii, *Cuci*, care locuiesc izolați, singuri, ca și cucii.

Et.: apel. *cuc* (< lat. *cucus*, DM, 202).

2. *În Buzăleni* (*În Buzileni*) (prepoziție + antroponim), sub această denumire este cunoscut satul *Sărișorul Negrei*, denumire ce se folosește de către locuitorii mai des decât denumirea oficială. Denumirea vine de la numele *Buzilă*, deoarece în acest sat locuiesc mulți cetățeni cu acest nume.

3. *În Cirlușăni* (*În Chirlușeni*) (prepoziție + antroponim), sub această denumire este cunoscută partea de sud a satului *Sărișoru Mare*, unde locuiesc mulți cetățeni cu numele *Chiriluș*.

4. *La Hunești* (prepoziție + antroponim), sub această denumire este cunoscut locul de unde izvorăște *Pârâu Popii*. Denumirea vine de la numele proprietarilor de teren *Hunea* + suf. *-ești*.

5. *La Ortoani* (prepoziție + antroponim), sub această denumire este cunoscut terenul din jurul *Pârâului lui Ortoanu*, deoarece în această zonă locuiesc mulți cetățeni cu numele *Ortoanu*.

6. *La Pod la Țărănu* (*La Pod la Țăranu*) (prepoziție + apelativ + prepoziție + antroponim), denumirea dată unui pod ce traversează râul *Neagra*, la distanța de 2 km de centrul satului *Șaru Dornei*. În această zonă, locuiesc mulți cetățeni cu numele *Țăranu* și de aici vine denumirea.

7. *La Petrăni* (prepoziție + antroponim), denumire dată unor poieni întinse de la poalele *Vârfului Claudioaiei*, stăpânite de niște cetățeni din comuna *Dorna Candreni*, cu numele *Petreanu*.

7. Particularități lingvistice ale antroponimiei și toponimiei localității anchetate

Materialul toponimic al comunei *Șaru Dornei* este bogat și variat. Există numeroase pâraie, dealuri, bătăci, vârfuri, culmi, care au primit diferite denumiri, spre a se deosebi unele de altele.

Academicianul Iorgu Iordan precizează: „foarte multe numiri toponimice au, ca punct de plecare, forma, așezarea, culoarea și alte însușiri ale locurilor respective, adică înfățișarea sau natura lor topografică. Ceea ce la om constituie trăsătura exterioară predominantă, menită să atragă atenția semenilor săi și să-l definească oarecum în ochii acestora, este natura fizică a locului. Se poate afirma că, înainte de a găsi nume propriu-zise pentru accidentele de teren, ne simțim îndemnați să le indicăm cu ajutorul termenilor din lexicul limbii curente, consacrați în acest scop. Unui deal îi spunem *deal*, unui munte, *munte*, unei ape, *apă*, unei văi, *vale* etc. Numai în împrejurări excepționale recurgem la alte mijloace lingvistice, dar și atunci rămânem, de obicei, la apelativele corespunzătoare, cărora, pentru a evita confuziile, le agăugăm un determinativ, de preferință în legătură tot cu o particularitate exterioară a locului”⁴.

Pornind de la afirmațiile academicianului I. Iordan, putem arăta că în cadrul toponimiei comunei *Șaru Dornei* predomină toponime care au termeni entopici proveniți din apelative ca *apă*, *izvor*, *pârâu*, *bătăci*, *deal*, *picioar*, *vârf*, *culme* etc. Primul termen, entopicul, este folosit de obicei, cu sens general, iar cel de-al doilea servește la individualizarea, adică determinarea primului. De cele mai multe ori și al doilea termen provine tot de la un apelativ: *Pârâu Babei*, *Pârâu Bisericii*, *Pârâu Cocoșilor*, *Pârâu Covata*, *Pârâu Fagului*, *Picioaru Jderilor*, *Picioaru Pietrelor*, *Vârful Spânzului* etc.

În alte cazuri, mai puțin numeroase, numirile topice apar fără entopic: *Hârta*, *Șârba*, *Neagra*, *Băuca*, *Haita*, *Pietrosu*, *Tămău* etc. Acestea sunt cele mai vechi, dacă le raportăm și la etimologiile lor, majoritatea de origine latină.

Un interes deosebit prezintă bogăția lexicală a numirilor topice din zonă. Astfel, întâlnim sinonime ca: *izvor-pârâu*, *vârf-culme*, *deal-coastă*, *smidă-sehelbe* („teren de pe care s-a tăiat pădurea și crește mult zmeuriș”), *picioar-plai*: *Izvoru lu Jonea – Pârâu lu Jonea*, *Plaiu Țarcanilor – Picioaru Țarcanilor*, *Vârful Șărbii – Culmea Șărbii*, *Dealul lu Dârțu – Coasta lu Dârțu*, *În Smidă – În Sehelbe*, *Pârâu Hotarului – Pârâu Granița*. Academicianul Iorgu Iordan arată că „sinonimia, luată

⁴ Iorgu Iordan, *Toponimia românească*, București, Editura Academiei Republicii Populare Române, 1963, p. 18.

în sens strict, este foarte aproximativă, aproape inexistentă. Dar nu asta interesează, ci amănuntul că, în ambele cazuri, avem de a face cu un nume pe care-l poartă două sau mai multe sate și care, pentru evitarea confuziilor, primește un atribut deosebit de la unul la altul”⁵. În cazul nostru, exemplele se extind și nu întâlnim numai sate cu nume sinonime, ci și pâraie, plaiuri, dealuri etc.

Deosebit de interesante sunt opozițiile sintactice, care se constituie în perechi de antonime, predominante fiind adjectivele: *Sărișoru Mare – Sărișoru Mic, Hagiū Mare – Hagiū Mic, Dumitreli Mare – Dumitreli Mic, Tinovu Mare – Tinovu Mic*. Acest aspect este discutat și de academicianul I. Iordan: „În mod obișnuit unui *N. Mare* îi corespunde *N. Mic*, după cum un *N. Nou* are, de regulă, un *N. Vechi* alături”⁶. Aceste însușiri opuse nu sunt reliefate la întâmplare, ci se referă realmente la însușirile unor forme de relief, sate etc., denumind fie un pârâu, fie un sat mai mic în comparație cu opusul său. În afară de aceste adjective, întâlnim și altele folosite nu ca entopice, ci ca adjective propriu-zise, constituind al doilea termen: *rece, mare, amar, lung, scurt, îngust, roșu (Apa Rece, Pârâu Amar, Pârâu Scurt, Picioru Îngust, Picioru Lung, Pârâu Roș)*. Pentru a explica acest aspect ne-am folosit de afirmațiile lui S. Vlad: „La început a existat un sistem popular în toponimie, numit *sistem primar în toponimie* sau *sistem toponimic primar* (oamenii au numit apele – râu; munții – deal, pisc). Acest sistem era bun cât timp locuitorii se mișcau și trăiau în același spațiu, dar, mai târziu, când orientarea a devenit o necesitate a călătoriilor lungi, acest sistem primar bazat numai pe simple apelative nu a mai fost suficient și au apărut toponimele compuse. Astfel, *râul* sau *pârâul* au încetat de a mai fi simple și au devenit: *pârâul mare, pârâul mic, pârâul limpede*”⁷.

Uneori, întâlnim în locul entopicelor care nu sunt nici apelative, nici adjective, nici termeni geografici propriu-zis [alte cuvinte cu valori gramaticale diferite]. Astfel avem exemple ca: *Dumitreli Mare, Dumitreli Mic, Dumitreli Haitei*, ce au în locul entopicului un diminutiv de la antroponimul *Dumitru*, format cu sufixul *-el*. Alteori, numirile topice încep cu o prepoziție sau au în componența lor o prepoziție: *În Mesteceni, La Vânători, Fata cu Pietre, Pârâu cu Pește* etc. În concluzie, observăm că cel mai des se folosesc ca entopice apelative ce reprezintă termeni geografici. Astfel, *pârâu* este folosit ca entopic de 51 de ori, *picior* de 12 ori, *bâtcă* de 8 ori, *deal* de 6 ori, *vârf* de 6 ori. Alteori, întâlnim un singur termen, fără antopic și numai locuitorii de aici știu dacă este vorba de un pârâu, un vârf, un deal, un sat, mai ales că se poate întâmpla ca mai multe forme de relief să aibă același nume: *Haita, Șârba, Hârla, Tamău, Pietrosu, Lucaciu*.

Unele obiecte geografice au denumiri duble, adică populare și oficiale (administrative): *Dumitreli Haitei (Pârâu Zgomotos), Dumitreli Mare (Pârâu Cristalîn), Haita (Pârâu Alb), Pârâu Amar (Pârâu Puturos)* etc.

⁵ I. Iordan, *op. cit.*, p. 190–191.

⁶ *Ibidem*.

⁷ S. Vlad, *Observații asupra sistemului popular în toponimie*, CL, XXV, 1980, nr. 1, p. 55.

Referindu-se la vechimea toponimelor de pe teritoriul comunei noastre, putem arăta că unele sunt păstrate din strămoși, altele au dispărut deja și au început să fie uitate, deoarece au fost înlocuite cu altele noi, provenite din antroponime, create, deci, pe baza relațiilor de proprietate. Dintre cele dispărute cu totul putem cita: *Plaiu Volintirilor, Cordun*.

Având în vedere modul cum au luat naștere toponimele românești, acad. I. Iordan⁸ arată că putem deosebi patru grupe și numele de locuri culese din zona noastră sunt reprezentate în toate acestea.

În cadrul primei categorii (topografice) există nume care descriu forme sau aspectul exterior al locului: *Poiana Roșia, Dosu Mare, Fața Dealului, Buza Șărbei, Coada Șărbei, La Runc, Plaiu Muntelui*.

Întâlnim apoi nume care evocă natura terenului: *Apa Rece, Pârâu Fagului, Dorna, Neagra Șarului, În Gârle, Pârâu Hotarului, Cordun, Pârâu cu Pietre, În Țancuri*. Altă grupă cuprinde nume topice care arată o însușire a locului: *Pârâu Alb, Dealu Negru, Pârâu Amar, Pietrosu, Pârâu de Aramă, Pietrele Roșii, Pârâu Puturos, Picioru Scurt, Picioru Îngust, Pârâu Cristalin, Pârâu Tulbure, Șaru Dornei*.

Foarte puține nume sunt care arată poziția locului față de punctele cardinale, față de locurile învecinate: *Între Pâraie, După Picior, Fața Dealului, Peste Vale*.

În cadrul categoriei a doua (sociale), întâlnim puține toponime derivate de la nume de persoană cu forme de plural (în *-ești, -eni*): *Dănești, Moroșeni, În Buzileni*. În cadrul acestei categorii, ca de altfel în întreaga toponimie a comunei noastre, predomină toponimele care arată raportul de proprietate, deci se observă o pondere a antroponimiei în crearea toponimelor. Acestea sunt toponime personale, opuse, deci, celor descriptive: *Izvoru lu Bandalău, Pârâu lu Bunduc, Pârâu lu Georgilă, Pârâu lu Ortoanu, Pârâu Juncanilor, Bâtca Andrienilor, Bâtca Bogenilor, Bâtca Isăcenilor, Bâtca lu Pavaluț, Groapa lu Damian etc.*

În această categorie întâlnim și alte grupe de microtoponime, cum sunt cele sociale, dar ele sunt slab reprezentate în zona noastră: *Moroșeni, Bucovina*. În număr mic sunt și cele care se referă la poziția socială a oamenilor: *Șărba* și cu derivatele sale, *La Vânători*. De asemenea, întâlnim câteva toponime, care vorbesc despre credințe, superstiții și obiceiuri: *Pârâu Bisericii, Picioru Bisericii, Pârâu Popii, Hagi Mare, Hagi Mic*.

În cadrul celei de-a treia categorii (istorice) întâlnim puține toponime formate de la nume de popoare (*Dealul Rusului, Pârâul Rusului*) și deloc toponime care arată originea locală. Găsim, în schimb, câteva toponime care păstrează amintirea unor evenimente istorice: *Plaiu Volintirilor, Cordun, La Strajă, Pârâu Granița, Santinela*.

A patra categorie (psihologice) este și mai slab reprezentată în zona cercetată: *Moșu, Jdeabu Rău, În Liniște*.

⁸ I. Iordan, *op. cit.*, p. 18–313.

În concluzie, am observat că toponimele din comuna investigată de noi se pot grupa în două categorii: 1. toponime descriptive; 2. toponime personale.

Desigur, în vechime au predominat cele descriptive, dar astăzi se manifestă tendința de a se extinde toponimele antroponimice, care se creează pe baza relațiilor de proprietate, deoarece zona de munte este necooperativizată.

Un fapt interesant întâlnit în toponimia comunei noastre este acela al polarizării toponimice. Astfel, găsim numele unor obiecte geografice, care sunt foarte importante în viața omului, așa cum sunt numele apelor, care se extind și asupra altor obiecte din același spațiu sau din spații imediat învecinate, creându-se astfel adevărate „câmpuri” toponimice. De la denumirea râului *Dorna* s-au format următoarele numiri topice: *Vatra Dornei*, *Piatra Dornei*, *Șaru Dornei*, *Movila Dornei*, *Dorna Candrenilor*, *Dorna Arin*, *Dornișoara*. De la râul *Neagra* s-au format: *Neagra Șarului*, *Sărișoru Negrei*, *Gura Negrei* și, probabil, *Dealul Negru* (fost *Dealul Negrei*). De la *Șârba* s-au format: *Coada Șârbei*, *Buza Șârbei*, *Vârful Șârbei*. De altfel, aproape fiecare pârâu polarizează în jurul său câteva denumiri.

Interesant este și faptul că unele toponime se folosesc în mod diferit de către locuitori. Astfel, denumirea râului *Neagra* se folosește simplă sau însoțită de entopicul *vale* (*Valea Neagra*), iar uneori se folosește numai entopicul *Valea*. La fel, întâlnim în loc de *Șaru Dornei* – *În Șar*, în loc de *Șaru Bucovinei* – *La Bucovina* sau *În Bucovina*, în loc de *Vatra Dornei* – *Dorna*.

Privind stratificarea toponimică, numele de locuri din comuna noastră pot fi clasificate în mai multe grupe: stratul românesc este cel mai vechi, deoarece, indiferent de vechimea întemeierii și a populării localității, putem fi siguri că cei mai vechi locuitori ai ei au fost români, cât timp nici toponimia, nici izvoarele istorico-documentare nu atestă prezențe etnice aflate anterior aici, care să fi fost asimilate de românii așezați ulterior peste ei.

Majoritatea toponimelor are, la bază, apelative de origine latină, deci ele au fost create de români: *Apa Rece*, *Pârâu Amar*, *Pârâu de Aramă*, *Pârâu Bisericii*, *Pârâu Mare*, *Pârâu cu Pește*, *Pârâu Roș*, *Pârâu Runcului*, *Pârâu Scurt*, *Picioru Îngust*, *Picioru Lung*, *Pietrosu*, *Pietrele Roșii* etc. Etimologiile apelativelor din care provin unele toponime sunt diferite, dar, așa cum arătat, predomină cele latine, apoi slave, maghiare, turcești:

- a. termeni autohtoni și latini: *pârâu*, *coadă*, *apă*, *râu*, *fag*, *frunte*, *paltin*, *pește*, *pin*, *runc*, *culme*, *piatră*, *dos*, *picior*, *mesteacăn*, *șes*, *față*, *gură*, *moară*, *plai*, *biserică*, *buză*, *groapă*, *dornă*;
- b. din veche bulgară: *izvor*, *zimbru*, *jgheab*, *bârlog*, *deal*, *gârlă*, *cocoș*, *dâmb*, *vârf*;
- c. ucrainene: *tarniță*, *hârlă*, *prelucă*;
- d. maghiare: *borcut*, *ferăstrău*, *șar*, *haită*, *hotar*;
- e. turcești: *hagiu*;
- f. de origine obscură: *homoancă*;

În proporții reduse întâlnim, de asemenea, și termeni de origine germană, sârbă, franceză. Desigur, nu putem descoperi numai elemente autohtone în toponimia românească, deoarece, după retragerea romanilor din Dacia, limba noastră a suferit diferite influențe exterioare, care s-au reflectat mai ales în vocabular. În marea lor majoritate, toponimele compuse de tipul entopic + apelativ sau adjectiv, cuprind elemente de origini diferite, deci, este sigur că au fost create de români, oameni din popor, care nu cunoșteau originea lor.

Numele românești de locuri din zonă vorbesc de la sine despre aspectul geografic al comunei, în care predomină un relief muntos, cu multe vârfuri, culmi, dealuri, bălci, brăzdat de numeroase ape.

Românii au numit o culme, un deal, un dos, un picior, un plai: *Culmea, Dealu, Dosu, Picioru, Plaiu*. Acestea au rămas uneori simple, dar de cele mai multe ori li s-a adăugat și un al doilea termen, pentru a individualiza o formă de relief numită, deoarece întâlnim mai multe dealuri, mai multe culmi, plaiuri, pâraie etc.

Revenind la structura toponimelor compuse, remarcăm la toponimele personale următoarele formații:

1. entopic + substantiv propriu la genitiv singular, cu articol hotărât proclitic: *Dealul Costan, Pârâul Georgilă, Groapa Damian, Preluca Drancă* etc.

2. entopic + substantiv propriu la genitiv plural, cu articolul hotărât enclitic: *Băta Bogenilor, Dealul Dârtenilor, Dealul Chirlușenilor, Pârâul Juncanilor, Pârâul Sfăcanilor, Pârâul Melintenilor* etc.

3. prepoziție în acuzativ + antroponim: *La Ortoani, La Andreieni, La Petreni, La Hunești*.

În cadrul văii *Neagra*, toponimii prezintă principalele caracteristici ale graiului din *Bucovina*. Astfel, întâlnim următoarele particularități fonetice:

a. asimilații și disimilații: *În Misteșini (În Mesteceni), Pisti Vali (Peste Vale), Pi Șăs (Pe Șes), Săștină (Seștină)*;

b. trecerea condiționată prin asimilație sau spontană a lui *ă* neaccentuat protonic la *a*, fenomen specific subdialectului moldovenesc: *În Denești (În Dănești), Pi Sarișor (Pe Sărișor), Băta lui Pavaluț (Băta lui Păvăluț), În Calimani (În Călimani), Pârâul Padurețu (Pârâul Pădurețu), La Vânători (La Vânători)*;

c. închiderea închiderea vocalelor finale *ă* și *a* la *â* și *i*: *La Moară (La Moară), La Cabană (La Cabană), La Horneț (La Hornețe), În Smidă (În Smidă), În Sehelbi (În Sehelbe), În Gârli (În Gârle), Apa Răși (Apa Rece)*;

d. transformarea fricativelor *ć, ĝ*, în fricativele moldovenești *ș, ź*: *Apa Răși (Apa Rece), Pârâul Bârsânși (Pârâul Bârsăncii), Băta Nitușilor (Băta Nitucilor), Băta lui Șorigă (Băta lui Ciorigă), Pârâul Bârloașelor (Pârâul Bârloagelor), Pârâul Bunzegosu (Pârâul Bungegosu)*;

e. păstrarea fricativelor etimologice: *Pârâul Spânzului (Pârâul Spânzului), Vârful Spânzului (Vârful Spânzului), Peste Spânz (Peste Spânz), Pârâul*

Dzâmbrului (Pârâu Zimbrului). Acad. I. Iordan citează *Dzâmbru*, în *Dealul Dzâmbrului*: „conservă vechea pronunțare (de africată) a actualului *z* din cuvinte ca *zece, zi, zic* etc. (cu *z < di* latinesc sau, eventual, autohton)”⁹;

f. palatalizarea labialelor *b* și *p* în *bġ* și *pĉ*: *Plaiu Șărbġi (Plaiu Șărbei)*, *Buza Șărbġi (Buza Șărbei)*, *Pĉioru Hârli (Picioru Hârlei)*, *Pĉioru Țarcanilor (Picioru Țarcanilor)*, *Culmea Pĉiatra Lată (Culmea Piatra Lată)*, *Gropĉile lu Iosub (Gropile lui Iosub)*, *Pĉioru Pĉietrelor (Picioru Pietrelor)*, *Pĉetrosu (Pietrosu)*;

g. căderea lichidei *l* – articol hotărât (fenomen general): *Pârâu Amar (Pârâul Amar)*, *Plaiu Țarcanilor (Plaiul Țarcanilor)*, *Dealul Negru (Dealul Negru)*, *Vârful Șarului (Vârful Șarului)*, *Șaru Dornei (Șarul Dornei)*, *Sărișoru Mare (Sărișorul Mare)* etc.;

h. căderea vocalei *i* din forma de genitiv – dativ a articolului hotărât: *Dealul Dârțu (Dealul lui Dârțu)*, *Pârâu lu Georgilă (Pârâul lui Georgilă)*, *Izvorul Bandalău (Izvorul lui Bandalău)*, *Preluca lu Drancă (Preluca lui Drancă)*.

În privința faptelor legate de morfologie, deoarece o mare parte din numirile topice sunt apelative, ne vom referi la gen, număr, caz sau structura numelor topice. Astfel, constatăm că multe din ele au formă de singular: *Dorna, Băuca, Haita, Hârla, Șărba, Runc, Tamău, Pietrosu, Bucovina, Șăstina, Tinovu, Neagra*.

Mai puține la număr apar cu formă de plural: *Moroșeni, Dănești, Gârle, Călimani*.

Cu privire la gen, putem arăta că o parte sunt feminine: *Dorna, Băuca, Haita, Hârla, Șărba, Bucovina, Șăstina, Neagra*, pe când altele sunt masculine sau neutre: *Runc, Tamău, Pietrosu, Șaru, Lucaciu*.

În privința cazurilor, nu întâlnim lucruri deosebite. Când un nume este urmat de un determinant, acesta stă de obicei la cazul genitiv singular sau plural: *Pârâu Babei, Vârful Șarului, Gura Haitei, Plaiu Șărbei, Picioru Hârlei, Pârâu Cocoșilor, Pârâu Jderilor, Picioru Pietrelor*. Mai rar, întâlnim al doilea termen la cazul nominativ: *Pârâu Covata, Pârâu Păltiniș, Pârâu Tarnița*, sau la cazul acuzativ: *Pârâu de Aramă, Pârâu cu Pește, Pârâu de sub Frunți*.

Uneori găsim un termen simplu precedat de o prepoziție în acuzativ *La Țancuri, În Mesteceni, La Borcut, La Moară, La Ferăstrău, La Cabană, Peste Spânz*. O parte din exemplele enumerate aici sunt pseudotoponime, adică „nu sunt simțite ca nume proprii”, dar „trec totuși printr-un proces de toponimizare”¹⁰.

În privința formării cuvintelor, numele de locuri oferă un bogat material în legătură cu care academicianul Iorgu Iordan arată că „subiectele vorbitoare nu cunosc nicio piedică în domeniul derivării, când nevoia cere să recurgă la acest mijloc e creație”¹¹.

Astfel întâlnim:

⁹ *Ibidem*, p. 377.

¹⁰ *Ibidem*, p. 395.

¹¹ Ilie Dan, *Toponimie și continuitate în Moldova de nord*, Iași, Editura Junimea, 1980. p. 163.

1. derivate în *-eni, -ani*: *Moroșeni, La Petreni, În Buzâleni, Călimani, La Ortcani* etc.;
2. derivate în *-el*: *Dumitrele Mare, Dumitrele Mic, Dumitrele Haitei*;
3. derivate în *-iș*: *Pârâu Păltiniș*;
4. diminutive: de la *Șar – Sărișor*, de la *Dorna – Dornișoara*;
5. adjective în *-os (-oasă)*: *Pietrosu, Pârâu Puturos*.

În concluzie, se poate spune că numirile topice din comuna *Șaru Dornei* nu dispun de multe derivate, majoritatea provin din apelative care și-au păstrat forma de bază.

Concluzia generală care se desprinde este aceea că toponimia este un auxiliar tot atât de prețios al dialectologiei, al lingvisticii, în general, ca și al istoriei. Pe baza numelor de locuri se pot face aprecieri întemeiate asupra graiului actual din zona cercetată, ca și asupra istoriei limbii. Toponimia este expresia cea mai autentică a relației unei colectivități umane cu spațiul geografic în care trăiește.